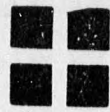

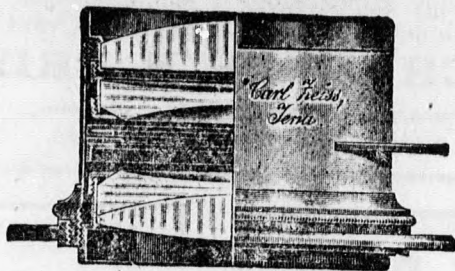
ZEISS

ARASZTIGMÁTOR

1:3.5

Arcképekhez

1:4.5

Lumière színes felvételekhez

1:6.3

Pillanat- és tájfelvételekhez.

PALMOS-KAMARÁK

könnyű fémből fokális redőnyzárral kapható a foto-üzletekben, valamint

WIEN, IX|3

CARL ZEISS

Berlin,

Ferstelgasse 1.

JENA

Frankfurt a/M.
Hamburg, London,
St. Petersburg.

Tessék „P 32“ sz. ismertetést kérni. = !! Ingyen és bérmentve !!

Vannak hasznavehetetlen negatívjai ??

Akar jó másolatokat !!

Használja a «Rembrandt»-papirost,

mely még a legszürkébb, látszólag teljesen hasznavehetetlen negativekről is pampás másolatokat ad.

Fabrik Photogr. Papiere, Trockenplatten und patent. Spezialaparate:

Ferdinand Hrdliczka Wien XVI|2

Lerchenfeldergürtel 9—11.

Herbststrasse 1.

TRAPP & MÜNCH

„LINOTYP” papírja, a **MATT-ALBUMIN-PAPIROK** új fajtája. Védjegy

Vászonszövéssel, fehér és sárgás; finom és szemcsés.

LINOTYP minden negatívhoz alkalmas a finom szemcsés („Feinkorn“) kisebb méretű képekhez, a durva szemcséjű „Grobkorn“ a nagy méretűekhez,

LINOTYP igen gyakran szép meleg és bársonypuha árnyékokkal másol.

LINOTYP bármely használatos, a fénytelen celloidin papirokhoz előírt színező vagy színező-rögzítő (tónfixáló) fürdőben kitűnően színezhető.

LINOTYP plasztikus, előkelően művészi hatású képeket ad, melyek hasonlatosak a festmények reprodukcióihoz

LINOTYP 27 M-ba kerül a szakfényképésznek könyvenként. De ivenként is kapható.

Mintacsomagok — „Az Amatőr“-re való hivatkozás esetén — a kívánt méretekben bérmentve I.- M.-ért kaphatók.

◆◆◆ **TRAPP & MÜNCH G. m. b. H. FRIEDBERG (Hessen.)** ◆◆◆

 Modern művésznyomat-papírosok gyára. — Telefon-szám: 64. —
Sürgőnycim: „TUMA“.

MATT-ALBUMIN, a legrégebb és legismertebb jelzés.

A Rietzschel Heli-Clack

9×12 és 10×15 cm. szélességben.

Precíziós-kamara szélesség-méret-ben fényerős optika részére, háromszoros kihuzattal és szilárd, öntött szerkezettel.

Kihuzata 31 cm., illetve 38 cm, a mi egyedül a hátsó lencsével való dolgozást is csakúgy lehetővé teszi, mint az elülsővel. Teleobjektívek használata nélkül is tehát 2-3 szoros, teleobjektívek használata esetén pedig 8 szoros nagyítás érhető el. Sokoldalú fel és oldaleltolás az öntött előrész révén, kettős csavar-menet, kivethető objektív deszka.

Kérje — „Az Amatőr“-re hivatkozva — 3. számú árjegyzékünket ingyen és bérmentve.

A Hch. Rietzschel G. m. b. H.

Optische Fabrik G. m. b. H. München.

Képvisező: G. JAHN, Wien, IX/4. Sechsschimmelgasse 7.

Wanaus József

FÉNYKÉPEZŐ - KÉSZÜLÉKEK
ÉS KELLÉKEK SZAKÜZLETE

BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 19.

Dúsan felszerelt raktár: szalon-, utazó, Kodak és egyéb kézi kamrákban. — Leghíresebb gyártmányú objektívek. Celloidin, aristo, bromezüst papírok. — Kiváló jó minőségű lemezek. — Mindig friss vegyszerek állandóan raktáron. — Előhívások 1 nap alatt eszközöltetnek. — Mindennemű fényképezési munkát elvállalok.

Sötét kamara amatőröknek ingyen áll rendelkezésére.
Uj nagy árjegyzék ingyen és bérmentve.

ELISMERTEN A LEGJOBB
DIAPOZITIV-LEMEZEK

GUILLEMINOT

ezüst-lactat-lemezek vetítésre.

LEGTISZTÁBB RÉTEG! KÖNNYŰ KEZELÉS!

R. GUILLEMINOT, BOESPFLUG & CO.

Gyárosok **PARIS**, 22 rue de Chateaudun.

Minták kívánatra és e lapra való hivatkozással ingyen és bérmentve.

Satrap-Papírosok.

Gázfény-papír

12 válfaj

Ideális másolóanyag amatőrök és szakfényképezők részére.

Abszolút fátyolmentesen dolgozik.
Tartóssága határtalan.

Exportra és a tropusokra is kitűnően alkalmas.

Bromezüst-papír

5 válfaj

Nagyításokhoz és kontakt-másolatokhoz.

Árjegyzék
érdeklődőknek rendelkezésre áll.

Chemische Fabrik auf Aktien (vorm. E. Schering)

Photographische Abteilung.

Charlottenburg 11, Tegeler Weg 28/33.

J. HAUFF & Co. G. m. b. H. FEUERBACH (Württbg.)

ELŐHIVÓK

porban, töltényben es oldatokban.

Metol-Hauff

a legjobb rapid előhívó.

Erőteljesen dolgozik és az összes részleteket kihozza még az árnyékokban is.

Különösen pillanatfelvételekhez alkalmas.

Rendkívül tartós.

Hydrochinonnal vagy Adurollal keverve hatás tekintetében egyetlen előhívó sem éri utól és ez összetételében különösen brómezüstpapírok és dia-
pozitívek előhívására ajánlható.

Adurol-Hauff

a legtartósabb előhívó,

lányhábban dolgozik, könnyen lefokozható, alacsony hőmérséklet úgyszólván, egyáltalán nem befolyásolja.

Fény és árnyékban legnagyobb e-öt ad és nagyon kiadós. — Pompásan használható az összes lemez és filmfajtákhoz, valamint a diaposzitiv-
vekhez és brómezüstpapírokhoz is.Aki csak egyszer is kísérletezett az Adurollal, soha-
sem hagyja többé abba e kitűnő előhívó használatát.

Kapható a fotoüzletekben.

Szent-Margitszigeti üdítővíz

A legkiválóbb szénsavval telített savanyúvíz.

Mint asztali víz nagyon kellemes, jó hatása, egészségpótló ital. A Szent-Margitsziget gyógyfürdő felügyelősége saját kezelésében. Telefon 36-52t

Megrendeléseinek sziveskedjék „Az Amatőr“-ben olvasott hirdetésre hivatkozni.

ISMERI MÁR

az új arckép gázfény-papírost fehér és chamois alapszinekből

pyramidenkorn

szemcsézettel? Ha nem, úgy ne mulassza el kísérletezni vele! Mert páratlanul egyszerű a feldolgozása és utólérhetetlen az előkelő kép-
hatása. Félfényes

rovátka rétege

révén plasztikus hatást kölcsönöz a képnek és lehetetlenné teszi a „szurkos“ árnyékokat; melyek a sima felületű papíroknál oly gyakoriak.

Árjegyzékek és minták — „Az Amatőr“-re való hivatkozás esetén — ingyen.

◆◆◆◆◆ Kaphatók az összes foto-üzletekben. ◆◆◆◆◆

Photo- :
Abteilung

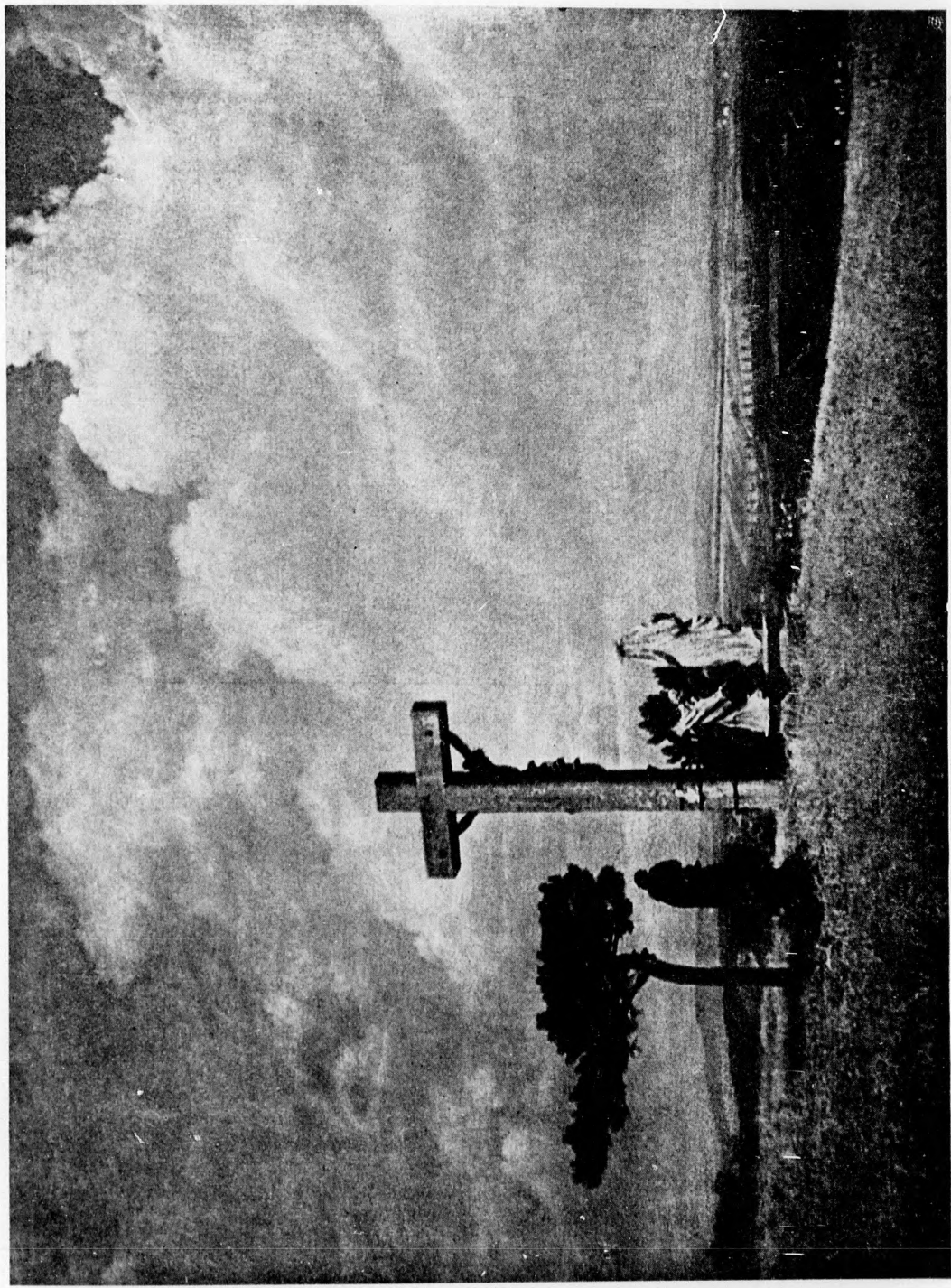
Gust. Schaeuffelen'sche Papierfabrik

Heilbronn
am Neckar

RELOR

?

A Kreuzberg csúcsán

Emil Tröschel, Wien

Gradói mosónő
Karl Melichar, Wien

A drezdai nemzetközi
kiállításból

Arcképtanulmány

Dr. Felix Muhr, Wien

A kohóban
Dr. Adolf Gstöttner, Wien

A drezdai nemzetközi fényképezési
kiállításból

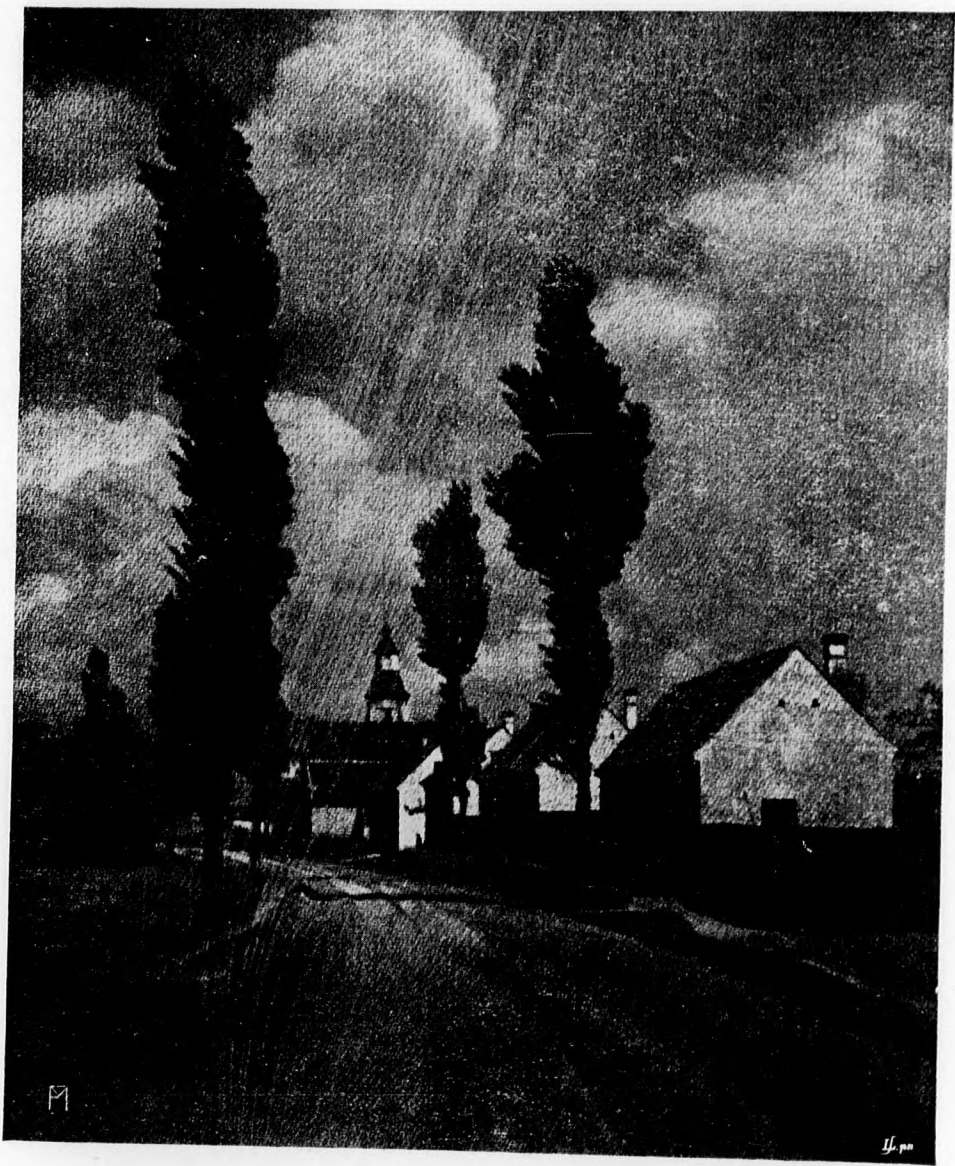

Út a kápolnához
Dr. Robert Reiningger, Wien

A drezdai nemzetközi fényképezési
kiállításból

Alsóausztriai falurészlet
Dr. Felix Muhr, Wien

A drezdai nemzetközi fényképezési
kiállításból

Ködös nap
Dr. Robert Reisinger, Wien

A drezdai nemzetközi fényképezési
kiállításból

Naplemente után

Fritz Schiebl, Wien

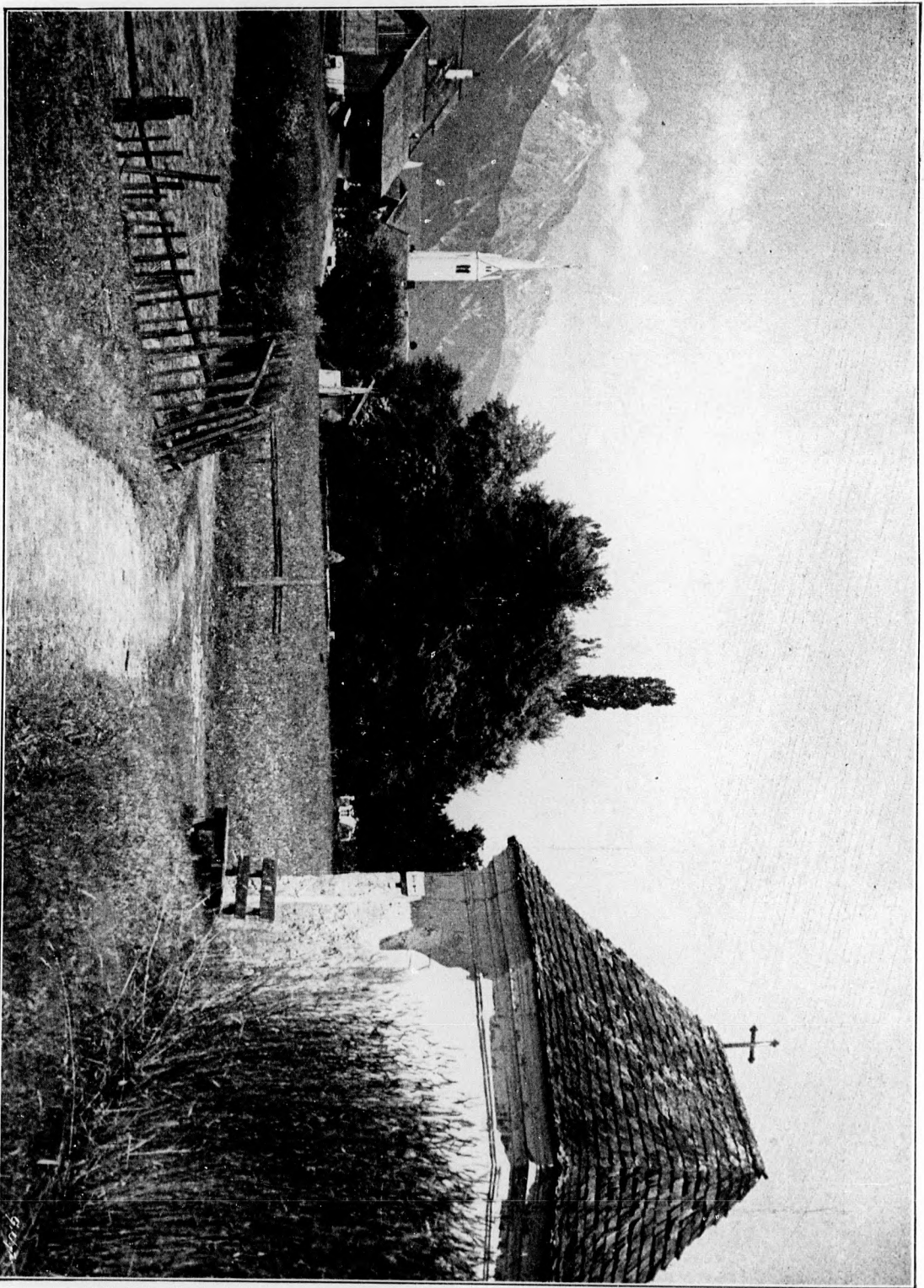

A zongoránál

Dr. Bruno Sellner, Brünn

Falutészet

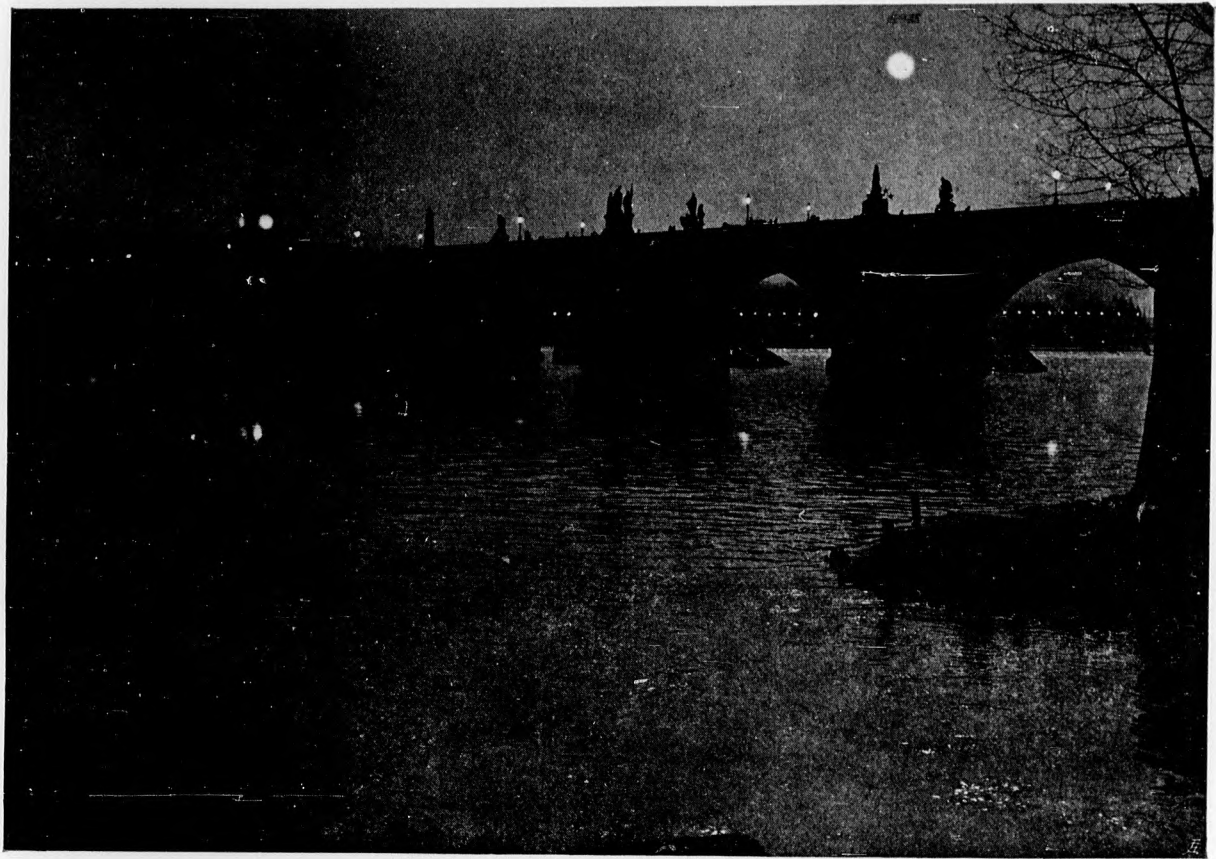
Dr. M. Pirko, Innsbruck

Legelő juhok

Ernst Reitzner, Wien

A Károlyhid éjjel

J. v. Buřka, Prag

Z A M A T Ő R " I. ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁSÁNAK KAPUZÁRÁSA.

1909 MÁRCIUS 15-TŐL AUGUSZTUS 31-IG

— MERLEG. —

Csaknem egy félév telt el immár azóta, hogy lapunk első kiállításának kapuit a fotovilágnak és nagyközön-

ségnek megnyitottuk. Oly

hosszú multja volt tehát mindenekelőtt is ez első fototárlatunknak, amilyenre hazánkban eleddig egyetlenegy fotokiállítás sem pillanthat vissza. Fél esztendő hosszú idő s ennyi idő alatt minden érdeklődőnek — még a vidékieknek is — módjában állott meggyőződni arról, hogy a fényképezés modern művészi iránya mily távol áll immár attól, a mit kontároskodó dilettantizmusnak, vagy ügyeskedő sportnak tekintettek nálunk eleddig és mily „veszedelmesen“ közel ahhoz, amit a lelki gyönyört szerző művészet képes csak alkotni. És minthogy kiállításunkat a szakközönségen kívül a laikus — de jó izlésű — nagyközönség is igen szép számmal kereste fel és fényesen és finom izléssel berendezett helyiségekben oly jól érezte magát, hogy nemcsak örömmel töltött rövidebb-hosszabb időt benne, hanem szívesen kereste fel ismételten is kiállításunkat. A látogatottság tekintetében pedig, — főként, midőn kiállításunk, színhelyét a kies Margitsziget főhercegi kastélyába helyeztük át —, szakkiallitásoknál nálunk még szokatlanul élénk látogatottságnak örvendett. Ezt még fokozandó, vetítő estélyeket és felolvasásokat is rendeztünk kiállításunkban, s egyuttal a művészi modern arcfényképezést akként mutattuk be a nagyközönségnek is, hogy a kiállítás látogatóit ott a helyszínén művészi értékű fényképekben örökítettük meg. E felvételeket meghívásunkra — Veress A. Pál a „Genre“ fotoművészeti szalon tulajdonosa készítette abban a modern irányban haladva, melyet lapunk jelölt ki elsőnek a magyar arcfényképezők követendő céljául. És jól esik megállapítanunk, hogy e szemléltető — demonstratív — művészi portréirozásnak — és az ahhoz fűzött magyarázatoknak üdvös hatása a közönségre ugyancsak nem maradt el és hogy naiv dajkamesék azok, amiket egyesek arról táalnak fel, hogy a közönség, bármily előkelő is legyen az, nem fogadja el a modern irányzat termékeit, vagyis az igaz és hü, de mindenkor természetes beállítású, retusálatlan, sőt gyakran lágyan elmosódó életlen képeket, melyek sem nem tükörfényesek, sem aranyozott szegélyű és nyomású papirosra fel nem huzottak, szóval ha azok — valóban művésziések, illetve „modernekek“.

És miután kiállításunk látogató közönségét kalauzolni, szakszerű magyarázatokkal ellátni, felvilágosítani, sőt gyakran még oktatni is mindenkor készek voltunk — s ebbeli készségünket számosan igénybe is vették, — mi sem természetesebb, mint hogy „Az Amatőr“ I. országos művészi fényképkiallitásának úgy nevelő, mint propagáló, terjesztő hatása minden kétséget kizáró módon szögezhető le. S elvégre a szakkiallitásoknak ez az egyedüli céljuk kell, hogy legyen.

S ez az, a mit kiállításunk *belső sikereként* könyvelhetünk el lapunk eddigi erkölcsi sikerei mellé. Mindaz, ami ezenkívül esik csak külső siker, dekoráció, görög tűz, melylyel ma már még tudományos és művészeti vállalkozásoknak is dolgozniok kell, hogy e réven megfelelően reklamirozva azt, érdeklődést keltsen és fokozzon azokban is, akiket a külső csillogás vonz csupán, de akikre a látott vagy hallott igazi értékek a kivánt oktató hatást kisebb-nagyobb mértékben mégis csak megteszik.

Ebből a szempontból is jelentős külső sikerekben is volt része ez első országos kiállításunknak. Ilyen, hogy Apponyi Albert grófné férje, a vallás és közoktatásügyi miniszter kíséretében nyitotta meg ez úgyszólván magántermészetű kiállításunkat, melyet azután a főuri világ, a tudomány, irodalom és művészet,

valamint a társadalom számos más kitünősége sorra meglátogatta, miről gyorsan megtelt vendégkönyvünk is tanuskodik.

Mint kiállításunk legjelentékenyebb külső sikerét azonban mégis csak a „*Henrik Herceg Versenyút*“ fejedelmi résztvevőinek és előkelő társaságának látogatását jegyezhetjük fel, főleg azért, mert e révén egyuttal a hazai körök indifferensebb elemeinél is figyelmet s érdeklődést kelthettünk kiállításunk iránt, ami a látogatottság emelésével a magyar fotokultúra megismerését, respektálását és továbbterjedését természetesen maga után kell, hogy vonta légyen. Annál is inkább, mert „*Az Amatőr*“ mint a *magyar művészi fényképezés első zászlóhordozója* az ügy érdekében s a tanulságok alapján az általánosan kifejezett elismeréseket értékesíteni is tudni fogja.

Eddigi sikereinkhez jóleső meglepéssel könyveljük tehát ez első kiállításunk sikereit, melyekből azonban bőven jut a kiállítóknak, akik — s ez legnagyobb erkölcsi sikerünk — egytől-egyig „*Az Amatőr*“ olvasóinak képzett és törekvő gárdájából kerültek ki. S hogy kik képezik a hazai amatőrfényképezők színejavát, az csaknem a köztudatba ment át azalatt a félesztendő alatt, mely a megnyilástól a kapuzárásig telt el.

„*Az Amatőr*“ tehát ez első kiállítása óta kilépett az agitáció — eddig kizárólag irodalmi — korlátaiból s *egy csapással önálló művészeti-tényező lett*. A magyar fotóművészet kulturájának legnagyobb, legagilisabb és egyuttal legszorgalmasabb s ezért legtermékenyebb szószólója, terjesztője és fejlesztője. Mindezeknél fogva tehát — szerénytelenség nélkül leszögezhetjük, hogy egyuttal — *a leghivatottabb* is. Mert mindent — *a saját invenciójával és saját erejéből* csinált meg eleddig.

*

S ha már ez első kiállításunk alkalmával oly szépen mutatkoztak be — ez új összetartozósági formában — a külvilág előtt is „*Az Amatőr*“ olvasói, nem kell hozzá túlságos optimizmus, hogy a jövő évi *második országos kiállításunkon* újabb haladásra, de még az elsőnél is sokkal nagyobb mérvű részvételre számíthatunk.

S ezért mi is az orvoskongresszust búcsúztató *Apponyi Albert* gróf vallás- és közoktatásügyi miniszternek zárószavaival búcsúzunk a kiállításban résztvevő olvasóinktól. „Köszönjük... Isten Önökkel... A viszontlátásra!“

K. A.

❖

❖

MŰVÉSZI FÉNYKÉPEZÉS :: TÖRTÉNETÉBŐL. ::

— A GUMMINYOMÁS ELSŐ SIKEREI. — DEMACHY ÉS KÜHN. —
IRTA: FEJÉR IMRE, BUDAPEST.

A fényképezés — technikájának fokozatos fejlődésével — mindinkább alkalmasabb lett a művészi impressziók kifejezésére. A kilencvenes évek elején hathatós mozgalom indult meg, melynek kiindulási pontja Bécs volt. Már 20 év előtt összeállt néhány lelkes művészatőr és megalakították a később oly ismeretessé vált Camera-Clubot. Egyesülésüknek legjelentősebb mozzanata az volt, hogy elsősorban a művészi fényképezés művelését tüzték célul maguk elé.

Az első években — beszéli *Buschbeck* Alfréd, a klub egykori vezetője — a legtöbb súlyt a témák és motívumok megválasztására fektették. Nagy szorgalommal és fáradsággal kikeresték és valósággal kivágták egy-egy tájból az oly részleteket, amelyek vonalvezetésével és világításával hangulatot kelthettek. Staffázsokat állítottak össze, amelyek változatoságuk által egy-egy gondolatot, jelenetet, vagy akár anekdotát adtak vissza. Így született

meg a zsáner. Arcképekhez megfelelő környezetet, egész szobaberendezéseket kellett tervezni. Mindazonáltal, hogy a művészi felfogás nem hiányzott, mégis az elért eredmények csak nagyrítván feleltek meg a várakozásoknak. Ennek oka abban rejlett, hogy a fényképező teljesen primitív készülékének rabja volt.

Rendszerint a legjobb objektíveket használták minimális diafragma-nyílással. Arra a meggyőződésre jutottak ugyanis, hogy a helyes vonalozást, a természetes valóságot legjobban a kis diafragmanyílással lehet megközelíteni.

Fennállásának negyedik évében az egyesület nagyszabású kiállítás rendezését vette tervbe a következők szem előtt tartásával. Kizárólag a kép művészi értéke legyen irányadó arra nézve, hogy a kiállításra elfogadtassék; a bíráló bizottság tagjai kizárólag képzőművészek legyenek. E kiállítás óriási sikere nemcsak a rendező egyesületre nézve volt korszakalkotó, hanem a német egyesületekben is hirtelen fellendülést idézett elő és mindenütt a művészi technika gyors fejlődését vonta maga után. Buschbeck többek között a következőket írja: „A legnagyobb meglepetést a kiállításunkon résztvevő angolok képei keltették; ők mutatták meg ugyanis legelőször, hogy a fényképezés a látottakat nemcsak tökéletes pontossággal tudja visszaadni, hanem, ami a művészi természet-produkálás szempontjából éppen oly fontos, el is tud hagyni.“ Így keletkezett az élettenség és elmosódottság iránya. Az itteni példák révén jutottak arra a tudatra, hogy mellékes részletek visszatartása a nagy méretű képeknél csak növelheti a kép művészi értékét.

Az élettenség valóságos háborút idézett elő. A fényképezők ezrei zudultak fel ellene és technikai botlásnak minősítették. A festőket hívták bírának. *Vautier* és társainak ítéletére hivatkoztak, akik szerint a fényképezés célja a természetnek tökéletes élességű körvonalakban való lerajzolása. Minden egyéb törekvés és kísérlet hibás. Ez elfogult és rövidlátó álláspont hirdetői azonban a fotóművészekre nem tudtak már semminemű hatást sem gyakorolni.

Hosszú ideig még sok szó esett az élettenségről; mellette és ellene egyaránt. Jelenleg azon az állásponton vagyunk, hogy bizonyos foku élesség csaknem mindig szükséges, de van eset, midőn a folthatások és hangulat érdekében teljesen mellőzhető.

Mindenesetre — írja *Miethé* — az élettenség nagyon sok tekintetben helyes és értékes is. A mellékes, kevésbé jelentékeny részek visszatartását, a nagyobb és fontosabb alakok, formák, tömegek kiemelését a szándékosan élettlen beállítás igen könnyen lehetővé teszi. Ez az élettenség azonban a körülményekhez képest éppen úgy ártalmára lehet a képeknek, mint amennyire olykor használ; de ez az élettenség mindenesetre kevésbé jogosulatlan, mint a túlságos élesség, mely igen sokszor zavaróan hat.

Az élettenséget többféle módon lehet elérni; a kamarát kissé elmozdítjuk (erre már egy különös kis gépezet szolgál), vagy korrigálatlan, u. n. monokli-lencsét használunk. Ilyen egyszerű monokli-lencsét használt már az elhunyt *Hans Watzek* is, aki a kilencvenes évek közepén bámulatos eredményeket ért el vele. Ha azonban nem akarjuk rögtön a negatívon elérni a kép élettenségét, akkor az üvegoldalon keresztül való másolás, durva papírra való nagyítás, reprodukálás, vagy szemcsés negatív-papír segítségével adhatjuk meg a képnek a kívánt élettenséget és az ezzel járó lágyságot. Ime, itt látjuk mindazokat a fegyvereket, melyekkel a liberális és bátor művészsamatőrök a túlzott és felesleges hajszálélesség ellen harcoltak. Az önkénytelen és véletlen élettenség nem azonos persze az öntudatos és átgondolt élettenséggel.

A végső cél minde törekvéseknél a hangulat visszaadása volt, a kifejezéstelen, semmitmondó „*ansix*“-ekkel szemben, amelyeknél éppen az egyenletes élesség és az egész képen előmlő monoton egyformaság miatt a természetkeltette benyomások művészi visszaadásáról szó sem lehetett. Csakhamar rájöttek arra is, hogy a pozitív kivitel megválasztása minő lényeges, sőt döntő fontossággal bír, amennyiben a kép jellegének,

karakterének megfelelő színű és strukturájú papír megválasztása már maga is félig-meddig művészet.

A fényes felületű klórezüst-papirokat az akkoriban forgalomba került platin-papírok csakhamar kiszorították. A kiválóbbak azonban ezzel sem elégedtek meg és elhatározták, hogy másoló-papirjaikat maguk fogják preparálni. A képek elkészítésénél az egyéni izlés ezentúl sokkalta nagyobb szerepet játszott, mert a fényképezőnek mindig tehetőségében állott az ellentétek erősségének fokát meghatározni, az összhangot mérlegelni, végül pedig a papiros megválasztásával az egésznek megfelelő alapot adni. Hasonlóképp történt ez a pigment-papírral is, amely a klórezüst-papírok fölötti számos előnye dacára sem tudott a függetlenül dolgozó fényképezők körében tért hódítani. Lehet, hogy ennek oka ismét az volt, hogy a részleteket tulságos pontossággal adta vissza és nem igen lehetett rajta változtatni.

A pigmentnyomás zseniális feltalálója, a francia *Poitevin*, fedezte fel azon körülményt is, amelyen a gumminyomás alapszik. Rájött ugyanis arra, hogy bármely szerves kötőanyag (zselatin, kollodium, gummiarabicum, albumin, stb.) krómsavas sóval keverve, a fény behatása következtében, elveszti vízben való oldhatóságát. Hogy ezt bebizonyíthassa, a gummiarabicum és chrómsó vegyületekéhez festőanyagot is kevert és az ezen folyadékkal preparált papírt negatív alatt megvilágította és midőn a megvilágítatlan helyeket vízzel kimosta, pozitív képet nyert. Így készült az *első gumminyomat*.

A francia fotoművészet legkiválóbb alakja, Robert *Demachy*, vette használatba legelőször honfitársa eljárását és a kilencvenes évek elején festői gumminyomataival több kiállításon nagy tetszést aratott. Ebben az időben kezdődik a bécsi nagy triónak, *Watzek, Kühn és Hennebergnek* a szereplése. Demachy csodás gumminyomatai magukra vonták a három kiváló művészműtör figyelmét, akik csakhamar igyekeztek is az érdekes új eljárást elsajátítani. Nemsokára mindhárman csakis gumminyomatokkal kezdtek szerepelni a nyilvánosság előtt és évekig tartó kísérleteikkel a gumminyomás technikáját mai tökélyének magaslatára emelték és megteremtették a *kombinált gumminyomás* eljárását.

Eleinte a gumminyomatokat csak egyszeri másolással készítették és ezért ritkán értek el kielégítő tónusgazdaságot, ami alkalmat adott *Vautiers* hiveinek arra, hogy az új eljárást „fényképezőietlennek“ deklarálják és ezzel ismét üssenek egyet a szabadabb irányon.

A nyilvánosság előtt az insbrucki Kühn szerepelt gumminyomataival legelőször, az 1896-iki berlini kiállításon. Hogy milyen hatást ért el, arról igazán találóan ír *Stettiner*, ki többek közt ezeket mondja: „Kiállításunk csendes békéjére és zavartalanságára bombaként hatottak Kühn képei, amelyek az u. n. gumminyomás technikájával készültek. De nemcsak a képek pozitív technikája szült nagy visszatetszést, hanem az a vakmerő következetesség, amely e célra éppen a legdarabosabb és látszólag legfelületesebb pozitív technikát választotta arra, hogy impresszionisztikus gondolatait „a modern művészet szellemében“ juttassa kifejezésre.

Az első benyomások és külsőségek, konzervatív előítéletek sokakat, félrevezettek, akik azután önállósághiányt, technikai bilincseket és egyéb badarságot emlegettek. Majd abba a végzetes hibába estek, hogy a fényképek értékének zsinórmértékeül a fényképezést a festéssel hasonlították össze. Ez az egybevetés természetesen az utóbbi javára ütött ki. Azt hirdették ugyanis, hogy a fényképezésnél a kifejezőmód független az egyéni izléstől és felfogástól és tisztán gépies munka.

A gumminyomás technikája kezdetben oly nehézségeket okozott, hogy a művészi törekvések semmiképp sem jutottak kifejezésre. Az első gumminyomatokon meg is látszik,

hogyan javarészként technikai gyakorlatnak készült. Nagy hibáik voltak még; kevés volt a tónus, az árnyékok sötéten, szurkosan, a fények pedig túlságosan keményen jelentkeztek. Watzek, Kühn, és Henneberg együttes munkához fogtak, hogy az eljárást tökéletesítsék. Kísérletezéseik közben felfedezték a kombinált gumminyomást. Watzek a „Gummidrucke von Watzek, Henneberg und Kühn“ című művében* — ez eljárásról a következőket írja:

„A kombinált gumminyomatoknál a kép több, egymás fölé másolt rétegből áll. Először a papírt egy igen világos festékréteggel vonjuk be; ez adja a kép legvilágosabb részeit. Az előidézett képet megszáritva, már a második réteggel vonjuk be a papírt. Ehhez már több festéket keverünk, rövidebb ideig másoljuk, mint először, mert ez adja majd meg a kép középtónusait. A harmadik képréteg tartalmazza a legtöbb festéket és ezt másoljuk a legrövidebben. Módunkban áll azonban még több réteget is rámásolni a képre, miáltal a festői hatást legtöbb esetben fokozni lehet, ami egyaránt függ az egyes nyomások sorrendjétől, a preparálástól és a másolás idejének tartamától. Mennél több réteget másolunk egymás fölé, annál nagyobb a tónusgazdagság és annál egészségesebb a kép. Mindazonáltal 3—4 nyomásnál többet ne eszközöljünk.“

A kiváló trió ezután rövid idő alatt az általuk oly tökélyre emelt technikában számos kiváló művet alkotott, amelyek még ma is nagy értéket képviselnek. Az 1898. és 1900. évek körül készített képeik szemlélése még ma is ritka nagy műélvezetet szerez. Most már a pusztán egybevetés által el kellett esnie ama, még mindig gyakran visszatérő előítéletnek, hogy a fényképezők képeik külsejét festőktől kölcsönzik és idegen tollakkal ékeskednek. Aki maga gyakorlatilag nem foglalkozott a fényképezéssel, az mitsem szólhat a fototeknika hatáiról és korlátairól. Méltán utasítja vissza *Steichen*, az amerikai fotóművészek legnagyobbja „Határok“ című cikkében (Camera Kunst, Berlin 1903.) ama méltatlan és szűk látókörű kritikusok szavait, kik örökösen a festőművészettel állítják szembe a fotóművészetet. „Művészetünk még csak gyermekkorát éli, de máris fontosabb kulturtényező; mi szükség van tehát arra, hogy fejlődése elé korlátokat emeljünk? A fényképezés művészete annyira egyedülálló és sajátos a maga nemében, hogy a régi dogmák és elavult szabályok köntösét semmiképpen sem lehet rája öltetni. Ugyan minek eleve megszorításokat tenni, hiszen azon lehetőségek révén, amelyeket még el sem értünk, talán mégis fel tudunk majd mutatni némi eredményt? Az a régi kérdés vitás itt is, vajjon a holt anyagnak rabjai, avagy urai vagyunk-e?“

A gumminyomással a fényképezés egyénibb technikája vonult be a fotóművészetbe és ezzel még inkább élére állította a kérdést: „Művészet-e a fényképezés, vagy sem?“ ...

* (Mathies-Masuren, Halle kiadása 1902.)

JABB EGYSZERÜSÍTÉSEK

∴ AZ OLAJNYOMÁSNÁL. ∴

KÖZLI: SZÖLGYÉNY SÁNDOR,
∴ BUDAPEST. ∴

Lassúbb elterjedésének oka kettős volt eddig: előbb nehezen és csak külföldről lehetett az olajnyomáshoz szükséges eszközöket, szereket beszerezni s a legcsekélyebbért is levelezéseket kellett folytatni, megérkezéseig pedig, gyakran hosszabb ideig is, a megkezdett munkát megszakítani. A másik ok pedig, hogy — talán éppen individuális elemeinél fogva — a legtöbb amatőr és hivatásos fényképező nehezen elsajátítható, sok időt rabló komplikált eljárásnak tartotta.

Ezzel szemben *Albert* tanár egyik német szaklapban néhány oly kitűnő útmutatást közöl, melynek alapján az olajnyomás technikája jelentékenyen egyszerűbb és ezzel annak terjedése már a közel jövőben nálunk is megállapítható lesz.

Eszerint már az olajnyomásra alkalmas papír beszerzése sem okoz fejtörést, mert azt nagyon kevés fáradsággal magunk, házilag is előállíthatjuk. Veszünk ugyanis nem nagyon szemcsés jó minőségű rajzpapírost, melyet néhány percig körülbelül 45 fokos 10%-os zselatinoldaton usztatunk, majd pedig rétegével felfelé tiszta üveglapra teszünk, hogy a zselatinréteg egyenletesen megmerevedjék rajta. Végül pedig facsirtető segítségével szabadon lógatva, teljesen megszáritjuk.

Az *érzékenyítés* a következőképpen történhet.

I. A papírost néhány percig az alábbi chromsóoldatban áztatjuk:

50 gr. káliumbichromat,
700 kcm. víz,
300 „ alkohol és kevés maróammoniak.

Ennek megtörténte után a papírost sötét helyen szabadon lógatva, vagy talkummal („féderveisz“-szal) ledörzsölt tükörüvegre hólyagmentesen felhúzza, száritjuk meg.

II. Másik módja az *érzékenyítésnek*, hogy a papírost telített ammoniumbichromátoldatba mártott széles puha ecsettel vagy puha — kavicsmentes — szivacsos ismételtlen s egyenletesen átkenjük. Ez utóbbi *érzékenyítési eljárás* egyúttal a legcélszerűbb, mert a papíros gyorsan szárad és a másolat rövid idő alatt mosható ki.

A másolás fotométerrel történik, csakúgy mint a pigment- és gumminyomásnál. A másolat mindenekelőtt alaposan kimosandó, míg a kép halvány körvonalakban látható. Ezután szálakat nem eresztő vegytiszta itatóssal vagy szűrőpapírral megszikkasztandó és végül a kép tárgyához illően megválasztott *réznyomó-festékkel* a már ismertetett módon (a festék üveglapra lapos fakéssel vékonyan szétnyomandó s elkeverendő stb.) befestékeljük, a mi legjobban megfelelő, a végén egyenesre vágott tömött gömbölyű ecsettel végzett pötyögtetéssel, u. n. „tupfolás“-sal, de néha elkenő mozdulatokkal is történhet.

Apróbb részletek kiemelése, felesleges részletek letompítása, visszaszorítása, vagy teljes kiküszöbölése, sötét, mély árnyékok felderítése, főfények kiemelése, széles felületek bontása s egyéb művészi, *egyéni* korrekciók mindenkor legelőnyösebben a még nedves másolaton végezhetők. S e célra a legkülönbélebb eszközök szolgálnak. Így pl. retusáló-ecsetek, bőrtörölők: (u. n. „viser“-ek), a festékréteg apasztása selyempapír reányomásával vagy selyempapírral való átdörzsölés által stb. stb.

Mihelyt a kép némileg megszáradt, — a mi nem túlságosan durva szemcsézett-

ségü, túlvastagon nem zselatinezett papiroknál néhány nap alatt beáll — a szükséges pozitív-retus puha litográfkrétával, írónnal, vagy ugyancsak réznyomó festékekkel végezhető.

A fentebb elmondottak korántsem szolgálnak arra, hogy abból amatőrök és szakfényképészek az olajnyomás technikáját teljesen elsajátítsák. E tekintetben már *Feledi Dezső*nek — az olajnyomás magyarországi első kísérletezőjének és mesterének — „*Az Amatőr*“ 1908. évfolyamának egyik számában megjelent kiváló alapvető tanulmányára kell utalnom a kezdőt. Szerény cikkem csupán néhány újabb egyszerűsítést óhajt megismertetni azokkal, a kik az eljárást már ismerik.

Z ANASZTIGMATIZMUS ∴ ÉS A FÉNYERŐ. ∴

IRTA: SZTANKOVSKY JÓZSEF
GYÓGYSZERÉSZ, ERDŐSZENTGYÖRGY.

Közismert dolog, hogy a fényerő nem más, mint a lencsenyílás és a gyútávolság viszonya. Ez a törvény azonban egy olyan ideális anyagból álló lencsére, illetve lencseszerkezetre vonatkozik, amelynél az absorpció: (fényelnyelés) *abszolút nulla*, más szóval ez csakis teoria. S ez a teoretikus fényerő mesterségesen előállítható anyagból készült lencsére, illetve lencseszerkezetre megközelítőleg sem áll, nem állhat. Mivel azonban a tökéletlenséggel számolnunk kell, ezt a törvényt el kell fogadnunk, s munkánkban mint alapra, erre kell támaszkodnunk. A megközelíthető abszolút fényerő nemcsak a lencsevastagságtól s a lencseszerkezettől függ, hanem még az üveganyagtól is, amelyből az készült. Kétségtelen, hogy a teoretikus fényerőt a fényerő törvénye alapján a vékony lencséből álló legprimitívebb achromatizált szerkezetek közelítik meg leginkább; míg a modern, tökéletes korrekcióval bíró komplikált szerkezetek a teoretikus fényerővel szemben: —

agyonjavítottak.

Tovább megyek; a teoretikus fényerő függ még az objektív nagyságától is, azaz, hogy milyen lemezmérethez van szerkesztve, mert minél nagyobb formatumhoz készül az objektív, annál nagyobb, tehát aránylagosan annál vastagabbak az alkotó lencségei, amiből a nagyobbfokú absorpció következik s mint ráadás még az üveganyag színezettsége is jön. Mindezeket összevetve, önkéntelenül is előtérbe nyomul az a kérdés, vajjon az optikusok, ismerve e körülményeket, miért törekednek mégis a legkomplikáltabb, több lencséből álló rendszerek konstruálására? Hát azért, mert az objektív rajzoló képességét a tökéletesség legmagasabb fokára akarják emelni, de ez az igyekezet nem annyira ambíció, mint inkább érdek, amit még fokoz a fogyasztóknak az a gyöngéje, amelylyel a soklencsés típusok iránt viseltetnek. Mert el nem vitatható, hogy akárhány amatőr, de még szakember is inkább vesz egy több lencséből álló típust, mint egyegy szerűbb szerkezetűt. Az objektív nagyobb értékű korrekciója pedig mindig és okvetlen a teoretikus fényerő rovására megy.

Innen van az, hogy a két vékony meniszkusból álló „Bistigmat“, vagy az egyetlen és vékony achromatizált lencséből álló tájkép-objektív egyenlő körülmények között mindig fényerősebb a legmodernebb anasztigmatnál.

Amint emlitem, a teoretikus fényerő elsősorban függ magától az üvegtől, amelyből a lencse készül. Ugyanis az optikai célokra szolgáló üvegek összetételükben száz és százfélék, különféle tulajdonsággal, átlátszósággal, színezettséggel bírók, de ezeknek köszönhető a megközelítőleg tökéletes korrekcióval bíró objektívek létezése. A leg-

átlátszóbbak, megközelítőleg legszintelenebbek a különféle egyszerű *crown-* és *flint-*üvegek, ezután jön a *borsilikat*, majd a *barytflint* súlyos és könnyű fajsúlylyal, végül a *baryum* tartalmuak egészen sárgás színnel.

Napjainkban kizárólag az „*anasztigmát*“-typus uralkodik. Ilyennek beszerzésére törekszik még a kezdő amatőr is; ilyent szerez be a szakember, más rendszert csak elvétve látunk alkalmazni s aki esetleg egy *aplanáttal* dolgozik, képesek volnának „*maradi*“-nak bélyegezni. Pedig hát nincs igazuk. Hogy aztán az illető *okkal* használja-e, vagy muszájból, az már más kérdés, amely ide nem tartozik.

Az *anasztigmatizmus* kiküszöbölése, — hasonlóan más hibákhoz, — nem különféle alaku lencsefelületek csiszolásával és összeillesztésével volt kivihető, hanem egy speciális üvegfajnak, a *nehéz baryum-crown* üvegből készült s a rendszerbe iktatott lencse által.

A nehéz *baryum-crown* üveg 4—5 mm. vastagságban még optikailag szintelenek látszik; nagyobb vastagságban azonban már a szemnek is feltűnően *sárgás-zöld* árnyalattal bír, míg 5—6 cm. vastagságban már határozott *világos-zöld* színre van. Ez a szinezettsége pedig semmiféle eljárással el nem távolítható! Hogy tehát ez a szín a fényerőre befolyással ne lenne, az még föl sem tehető, sőt ennek ellenkezője gyakorlatilag a legkönnyebben bebizonyítható.

A tankönyvek az objektivek megválasztásánál többek között előírják, hogy ezek erezettől mentesek és szintelenek legyenek, amely utóbbit fehér papírra való helyezés és átnézet útján kell megvizsgálni. Ez a módszer — mint legegyszerűbb — könnyen kivihető: *megközelítőleg* helyes is, de nem vonatkozhatik az *anasztigmátokra*, főleg nem az ezek nagyobb számaira, amelyeknek tömör üveganyag átnézete a 30 mm. vastagságot meghaladja, hanem csupán az *aplanátokra*, *periscopokra*, stb., egyszóval az *anasztigmátokra*, amelyekhez a különböző, u. n. névtelen gyárak előszeretettel használnak silány, közönséges üveget, amelyeknek esetleges szinezettsége nem *kiküszöbölhetetlen, tulajdonsága*, hanem a kevésbé gondos előállítás, vagy a tisztátalan alapanyagok felhasználásából ered. Magától értetődik, hogy ez olyan objektivnél nem fordul elő, amelynek foglatatán az optikai intézet neve be van vésve, legyen bár ez a gyárnak legolcsóbb készítménye is.

Az objektivnek, egy modern *anasztigmát*nak, főleg egy nagyobb lemezméretre, készült lencsének az említett eljárás szerinti megvizsgálása tehát helytelen; ez a módszer napjainkban már hatályát s hitelét veszítette! S mint ilyenre súlyt nem helyezhetünk, mert — mint mondám, — a nehéz *baryum crown* üvegnek a vastagsággal *arányos* szinezettsége kiküszöbölhetetlen lévén, azzal *minden modern és valódi anasztigmát*nak birnia kell, sőt ez a bizonyítéka az „*anasztigmatizmus*“-nak, sajna a teoretikus fényerő rovására! És ez annál nagyobb, mentől kisebb a nyílás és a gyújtó távolság közötti különbség.

F**OTO-GYORSSZOBRA SZAT.**

:: IRTA: PAPP BÉLA, KASSA. ::

„Az Amatőr“ olvasóinak nemrégem megígértem, hogy megismertetem velük a domborműveknek fényképezési uton való előállítását. Ha jól emlékszem, a brettli-művészek által gyakrabban bemutatott, ugynevezett „Blitzmodelier“, gyorszobrászat művészetének titkát ígértem akkor. Ennek — sajnos — nem tehetek eleget, mert akárhogy törtem is a fejemet, nem tudtam olyan eljárást kifundálni, melylyel valakinek a szobrát fényképezéssel lehetne előállítani. Már régóta ismerek egy eljárást, mely domborművü képeknek fényképezési uton való előállítását teszi lehetővé, ezt akartam valamikép módosítani, hogy amatőrtársaim is képesek legyenek utánozni a csepürágó kóklerek mutatványát, de nem sikerült. Kárpótlásul azonban leirom a relieffotografiák készítésének ez eljárását, mely könnyebb, mint a brettlistaké és olcsóbb is, mert nem kell egy dombormű előállításához szükséges, előre elkészített anyagért 5 márkákat kidobálni, hanem néhány fillér költséggel, ha nem is olyan gyorsan, de mindenesetre szebben tudják elkészíteni a domborműveket.

*

Legelsősorban ki kell keresnünk negatívkészletünk közül egy olyan lemezt, mely nem érdemes a további megőrzésre. Ennek a rétegét forró vizzei leoldjuk és a következőképen preparáljuk:

40 gr. zselatin,
20 „ gummiarabicum,
200 „ viz,
2 „ ecetsav.

Ez anyagokat beletesszük egy tiszta vasbádóg-fazékba és az edényt egy szélesebb, félig vízzel töltött edénybe téve, a tűzhelyre tesszük, hol a külső edényben levő víz felmelegedése után a fenti anyagokat folytonos keverés közt feloldjuk. Amikor már teljesen folyékonyvá olvadt a massa, akkor a már előbb említett megtisztított üveglemezre egyenletesen ráöntjük úgy, hogy azon mintegy 4 milliméter vastagságu zselatinréteget kapjunk. Amikor a réteg már kihült, illetőleg megmerevedett, következik az érzékenyítés. (Megjegyzem, hogy a zselatinmassza nagyon hamar merevedik, azért gyorsan kell a tűzről levéve, a lemezre önteni, melyet teljesen vízszintes helyzetben kell tartanunk.) A lemez érzékenyítése 3%-os ammoniumbichromat oldattal történik, melyhez egy kevés ammoniákat is hozzá kell adnunk. Az érzékenyítő oldatot egy lapos edénybe (akár előhívó csészébe is) öntjük és a zselatinozott lemezt rétegével fölfelé fektetjük bele.

Az érzékenyítés ideje 2—3 perc. (Télen több, mint nyáron.) A lemezt most sötét helyen megszáritjuk, száradás után pedig valami szép, nagy fejkép negatívja alatt erős napon, 20 percig másoljuk. A negatív inkább lágy legyen, mint túlfödött. A normálisan födött negatív a legjobb.

A másolás befejezte után a lemezt erősen tompított világosságnál előhívjuk. Ez úgy történik, hogy a lemezt egy lapos csészébe téve, leöntjük 2%-os timsóoldattal és 2—3 óra hosszáig ebben az oldatban hagyjuk. A chromammoniummal érzékenyített lemez zselatinrétege a fényérte helyeken megduzzad és pedig abban az arányban, amilyen födött volt a negatívnek a megfelelő részlete. Amikor a lemezt a timsóoldatból kivesszük, ezt tapasztalni is fogjuk. A lemezen egy domborműnek a negatív-matricája lesz zselatinból. Az előhívott lemezről most a vizet fehér, tiszta szűrőpapírral óvatosan leszárítjuk és bekenjük finom faolajjal. Ezután ráöntjük a lemezre a már előre elkészített gipszet (2 rész víz, 1 rész gipsz) és néhány óráig állni hagyjuk az egészet.

Amikor a gipsz teljesen megkeményedett, megfordítjuk a lemezt és óvatosan lehuzzuk róla az üveget, úgy, hogy a gipszöntvényen csak a zselatinmassza marad, amelyet most már könnyen eltávolíthatunk róla. Az nem baj, ha a zselatin darabokra szakadva jön is le a gipszről. Többé ugysem használhatjuk. De a gipszöntvényen csinján kell ám bánnunk, mert az már a kész dombormű, amely olyan pontos, hogy a legzseniálisabb szobrászművész sem tudja azt pontosabban, hivebben elkészíteni.

*

De most jut eszembe, hogy talán mégis tudnának a publikum előtt is ily domborműveket „bliccelni“. (A szó szoros értelmében „bliccelés“ a most következő eljárás, de a laikusoknak elvégre nem muszáj mindent előre tudniok.)

Tehát van már egy — az előbb leirt fotoeljárás alapján — kész domborművünk. Ezt mi társaság előtt — műkedvelő előadáson, jótékonycélu kabarén, vagy ki hol akarja — a közönség szemeláttára, néhány másodperc alatt meg fogjuk gyúrni, úgy, hogy a jámbor publikum igazán nagyot fog nézni a csudán. A domborművet finom, lágy ecsettel, szintén faolajjal kenjük be, azután mintegy 1 ujjnyi vastagon közönséges agyaggal vonjuk be. Erre az agyagra újabb gipszmasszát öntünk, úgy, hogy mikor az egész a nézőközönség szeme elé kerül, nem lesz más, mint egy alaktalan gipsztömeg. Csak arra ügyeljen a kedves olvasó, hogy a frissen ráöntött gipsztömeg ne legyen száraz, hanem egy kissé még lágy, hogy azt könnyen lehessen később lekaparni az agyaggal együtt a domborműről. *Azt, akinek arcképét mintáztuk, ne felejtjük el meghívni a „művész“ fellépéséhez, mert őt kell majd modellnek felkérnünk.*

És most következik az előadás. A modell elfoglalta már a pódiumon a helyét, a művész nagyobb hatás kedvéért „mértéket“ vesz a modell arcáról. Egy ceruzát a modell felé nyújtott karral függőlegesen tart és olyanformán néz a ceruzán keresztül a modellre, mintha lövés előtt célozna rá. Azután elkezdi szép lassan (és óvatosan) „dolgozni“. Egy lapos fakés, vagy inkább vésőalakú micsodával, amit a festők, szobrászok „spachtli“-nak neveznek, lekaparjuk előbb a felső, még nedves gipszréteget, majd az ez alatt levő agyagréteget a legalul lévő és alkalmas módon rajzdeszkára erősített kész domborműről, ami legfőleg 1—2 percet vesz igénybe, azután, hogy a látszatot megőrizzük, de meg hogy a kész domborműben kár ne essék, a fölösleges agyagmaradékot kézzel szedjük le a domborműről és mikor mindezzel készen vagyunk, bemutatjuk a szájatató publikumnak a szédítő gyorsasággal, kifogástalanul „megalkotott“ remekművet, melyet aztán a modellnek illik ajándékozni.

❖

❖

AGYÍTÁSOK KÉSZÍTÉSE :: SZÖVETEKRE. ::

IRTA: PUSZTAFFY MIKLÓS, BUDAPEST.

tanítottak. Az alábbiakban oly eljárást óhajtok ismertetni, mely főleg nagyobb felületek, tehát nagyítások másolására alkalmas, egyszerű és olcsó. Ez eljárás — mely az angol *Jarman*-tól ered és lehetővé teszi hogy bármely vásznat, vagy selymet házilag magunk is preparálhassunk — a következő:

A preparálandó szövetet elsősorban tiszta, forró vízben alaposan kimossuk, hogy a szövetekben levő apretura (keményítő, enyv stb.) teljes tökéletesen kiázzék belőle.

Ezután hideg vízben kiöblítjük és megszáritjuk. Az ilymód kimosott selymet tüzes vasalóval azonnal is megszáritjuk. Ezután a szövet a következő oldatba kerül:

240 kcm. víz.

3 gr. bromammonium,

1 „ jodammonium,

1½ „ bromkadmium.

A preparálandó szövetet a tálcában levő oldat felszínén usztatjuk, majd a tálca szélén végighuzzuk, hogy ez által a feles folyadékot belőle eltávolítsuk. Ezután sellakfirniszsel bevont facsiptetők segítségével száradás céljából felakasztjuk. Száradás után az érzékenyítés a következő fürdőben történik:

140 kcm. desztillált víz,

5 gr. ezüstnitrát,

1 „ citromsav.

A szövetet most már sötétben szárítjuk meg, de nedves állapotában is felhasználhatjuk, amikor jelentékenyen érzékenyebb lévén, kitűnően nagyíthatunk reája. Az expozíció ideje ilyenkor 2—10 perc között váltakozik. A nedves szövetet *ezüst-drótszögecskékkel* — esetleg az e célra beezüstözött *Kodak-tűkkel* ugyancsak előzetesen sellakkal bevont fatáblára erősítjük. Ezután egyenletesen a következő előhívó-oldatot öntjük reája:

60 kcm. desztill. víz,

1 gr. pyrogallol,

1 „ citromsav.

A fizikális előhívás, — mely ez előhívóoldattal leöntött képnek egyenletes simogatásából áll — 5—8 percig tart. Ezután a képet inaktinikus — vörös vagy zöld — fény mellett többször váltott vízben gyömszöléssel, vagy dörzsöléssel kimossuk. Ha ez megtörtént, a képet elkülönített szinező-rögzitő fürdőben szinezzük, végül pedig 10 percig a rendes, de friss és tiszta fixálóoldatban rögzítjük.

A száraz szövetet feldolgozás előtt még ezüst-oldatba kell mártani, azonban — miként már előbb is jeleztük — helyesebb és biztosabban jó eredményre vezet a nedves szövetre való nagyítás-másolás.

Ez eljárásnak az angol amatőrök között máris igen sok hive van. A ki t. olvasóink közül megpróbálkozik vele, jó szolgálatot tesz az ügynek, ha — ez eljárással készült — néhány sikerült képét „Az Amatőr” szerkesztőségének megtekintésre — beküldi.

DREZDAI NEMZETKÖZI KIÁLLITÁS.

— Saját tudósítónktól. —

III.

A *lipcsei* amatőrfényképezők közül *Weingärtner* csendes hangulatu tájképei, továbbá a *Th. Schneider* és *Wilhelm Struck*

erőteljesebb felvételei, *Olga Gysae* művészi izlésű akttanulmánya a legkiválóbb darabjai e gyűjteménynek.

A *berliniek* közül ismét erősen válnak ki egy női amatőr művei: a *Grethe Dorrenbach*-é, kihez méltóan csatlakoznak a *Hildegard Oesterreich* művészi érzéstől, női finomságotól beszédes képei. Mintha ezek közül néhányat már „Az Amatőr”-ben is láttunk volna? — De mégis csak legjobb a harmadik női kiállító, — *Anni Heimann*, kinek „*Csipkekendő*” című arcképtanulmánya egyúttal az egész berlini terem legszebb és legértékesebb darabja.

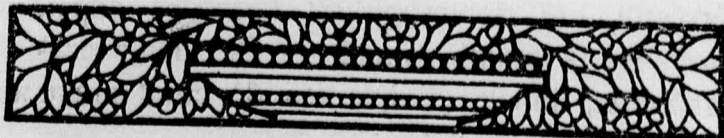
A *hamburgiak* termében a már megszokott kép vár a látogatókra. Hatalmas méretű nagy távlatu tájképek, melyek legnagyobb része *szines* gumminyomat. Felfogás, beállítás, levegő és képkivágás tekintetében is nagyértékű alkotások ezek; egyuttal bravuros a gummitchnikájuk is. Szerzőiket az egész világ, — s így „Az Amatőr” olvasói is igen jól ismerik: A *Hofmeister testvérek* — Otto és Theodor —, s a harmadik e társaságban H. W. Müller, kiknek képeiben a sok együttes dolgozás folytán igen sok hasonlatosság nyilvánul meg. Kevésbé ismertek, de szintén jelentékeny kvalitásnak a nemrég elhalt *Böhmer* őrnagy meghitt bájosságu darabjai.

A *bajorok* amatőrök közül a Dr. *Kleintjes* intim entériörjeit „Az Amatőr” olvasói is jól ismerik, nemkülönben Otto *Scharf* hangulatos, néha szinte stilizált tájképei egyike-másikat is. Itt azonban pompás arcképtanulmányokat is látunk tőle s ezzel oly téren mutatkozik be előttünk, a mely képességei „Az Amatőr” olvasói előtt — de mások előtt is — úgyszólván teljesen ismeretlenek. E teremben tűnt szemünkbe az első gumminyomat, melyet a *beporzó eljárással* készített Dr. *Quedenfeld*.

Az *olasz amatőrök csoportjában* első pillantásra is szembeszökő valami nagyszabásu a tájképek *felfogásában*, a mi a nagyobb méretekkel természetesen ható kapcsolatban áll. Kiegészítik e jellegzetes vonást még — az angolok lehelet-finomságaival, ködösen borongó hangulatával, gyenge tónusaival merőben ellentétes — erőteljes tónusok, a darabosabb és folthatásu technika. S e tekintetben velük egy irányban haladnak a svájci és a *magyar amatőrök* is. Az olaszoknál e sajátságos jellemvonások különösen *Gustavo Bonaventura* (Róma) és *Cesare Schiaparetti* (Turin) erőtől duzzadó műveiben jegecesedik ki.

A *magyarok* közül — s ezt az összes külföldi kritika egyhangulag is megállapította, hogy *Feledi Dezső* (Budapest) „Brüggei részlet” c. hatalmas alkotása feltűnést keltett. A sokszor megörökített motívum művészi meglátása, — kitűnő beállítása és kivágása — artisztikus felfogása, csillogó, de mindamellettt lágyan lefokozott világításu tónusai, — melyet a gumminyomás brilláns technikájával juttat a magyar amatőrök ez egyik legjelesebbje teljes érvényre, — az olaszok hasonló tárgy nagyszabásu művei felett még az az előnye is megállapítható, hogy nagy felületei, széles foltjai minden megszakítás nélkül lágy harmoniában olvadnak egy egységes befejezett egészszé, mely úgy válik le a falról — és egyuttal a környező képektől is — mintegy monumentális szoborcsoport főalakja a köréje csoportosított mellékalakoktól.

És bárha *Feledinek* még néhány igen kvalitásos művét látjuk még itt, ehhez fogható több egy sincs közöttük. Ámde igen sok nincs az egész kiállításban sem. *Joanovich Pál* dr., *Harmatzy Dezső* dr. ájtatos hangulatu templombelsői, *Müller A. Bertalan* jó kivágásu utcarészlete, *Teleki Sándor* gróf jellegzetes és kitűnő plasztikájú tót paraszt fejei, *Bohus László* báró néhány hangulatos tájképe, *Faix Jacques* birkanyája — mely új kivágásában a magas felhős égboltozat megnyirásával sokkal jobban hat — és *Gaidushek* Erzsinek az amatőrök társaságába tévedt kifejezés-teljes, jó beállításu, finoman árnyalt modern arcképei a legjobb darabjai e *kisded* magyar kollekciónak, mely hogy nem nagyobb és *tárnyaiban nem magyar*, eléggé nem sajnálható. De azért örülhetünk, hogy legalább ezeket láthattuk a fotovilág e találkójának színhelyén s ez kizárólag a budapesti *Photo-Club* érdeme.

Expozíciós táblázat szeptember hónapra.

Relatív nyílás	F 3:16	F 4:5	F 5	F 5:5	F 6:3	F 7:7	F 9	F 11	F 12:5	F 15:5	F 18	F 22	F 25	F 31	F 36	F 44
Megvilágítási szám	1	2	2.5	3	4	6	8	12	16	24	32	48	64	96	128	192
Tárgy	Megvilágítási időtartam másodpercekben															
Felhők és tenger	1 $\frac{1}{1200}$	1 $\frac{1}{600}$	1 $\frac{1}{500}$	1 $\frac{1}{400}$	1 $\frac{1}{300}$	1 $\frac{1}{200}$	1 $\frac{1}{150}$	1 $\frac{1}{100}$	1 $\frac{1}{75}$	1 $\frac{1}{50}$	1 $\frac{1}{23}$	1 $\frac{1}{25}$	1 $\frac{1}{18}$	1 $\frac{1}{12}$	1 $\frac{1}{9}$	1 $\frac{1}{6}$
Szabad táj	1 $\frac{1}{600}$	1 $\frac{1}{300}$	1 $\frac{1}{250}$	1 $\frac{1}{200}$	1 $\frac{1}{150}$	1 $\frac{1}{100}$	1 $\frac{1}{75}$	1 $\frac{1}{50}$	1 $\frac{1}{36}$	1 $\frac{1}{25}$	1 $\frac{1}{18}$	1 $\frac{1}{12}$	1 $\frac{1}{9}$	1 $\frac{1}{6}$	1 $\frac{1}{4}$	1 $\frac{1}{3}$
Utcai jelenetek	1 $\frac{1}{240}$	1 $\frac{1}{120}$	1 $\frac{1}{100}$	1 $\frac{1}{80}$	1 $\frac{1}{60}$	1 $\frac{1}{40}$	1 $\frac{1}{30}$	1 $\frac{1}{20}$	1 $\frac{1}{15}$	1 $\frac{1}{10}$	1 $\frac{1}{8}$	1 $\frac{1}{5}$	1 $\frac{1}{4}$	2 $\frac{1}{5}$	1 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{5}$
Erdei részletek	1 $\frac{1}{28}$	1 $\frac{1}{14}$	1 $\frac{1}{10}$	1 $\frac{1}{8}$	1 $\frac{1}{7}$	1 $\frac{1}{4}$	1 $\frac{1}{3}$	1 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{3}$	1	1 $\frac{1}{3}$	2	2 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	5	7
Zsáner és sportképek	1 $\frac{1}{240}$	1 $\frac{1}{120}$	1 $\frac{1}{100}$	1 $\frac{1}{80}$	1 $\frac{1}{60}$	1 $\frac{1}{40}$	1 $\frac{1}{30}$	1 $\frac{1}{20}$	1 $\frac{1}{15}$	1 $\frac{1}{10}$	1 $\frac{1}{8}$	1 $\frac{1}{5}$	1 $\frac{1}{4}$	2 $\frac{1}{5}$	1 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{5}$
Arcképek világos szobában	1 $\frac{1}{6}$	1 $\frac{1}{3}$	1 $\frac{1}{3}$	1 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{3}$	1	1 $\frac{1}{3}$	2	2 $\frac{1}{3}$	4	5 $\frac{1}{2}$	8	11	16	—	—
Reprodukciók	1 $\frac{1}{4}$	1 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{4}$	3 $\frac{1}{4}$	1	1 $\frac{1}{2}$	2	3	4	6	8	12	16	24	32	48

Expozíciós táblázat október hónapra.

Felhők és tenger	1 $\frac{1}{800}$	1 $\frac{1}{400}$	1 $\frac{1}{300}$	1 $\frac{1}{270}$	1 $\frac{1}{200}$	1 $\frac{1}{130}$	1 $\frac{1}{100}$	1 $\frac{1}{75}$	1 $\frac{1}{50}$	1 $\frac{1}{36}$	1 $\frac{1}{25}$	1 $\frac{1}{18}$	1 $\frac{1}{12}$	1 $\frac{1}{9}$	1 $\frac{1}{6}$	1 $\frac{1}{4}$
Szabad táj	1 $\frac{1}{400}$	1 $\frac{1}{200}$	1 $\frac{1}{150}$	1 $\frac{1}{130}$	1 $\frac{1}{100}$	1 $\frac{1}{74}$	1 $\frac{1}{50}$	1 $\frac{1}{36}$	1 $\frac{1}{25}$	1 $\frac{1}{18}$	1 $\frac{1}{12}$	1 $\frac{1}{9}$	1 $\frac{1}{6}$	1 $\frac{1}{4}$	1 $\frac{1}{3}$	1 $\frac{1}{2}$
Utcai jelenetek	1 $\frac{1}{160}$	1 $\frac{1}{80}$	1 $\frac{1}{60}$	1 $\frac{1}{50}$	1 $\frac{1}{40}$	1 $\frac{1}{25}$	1 $\frac{1}{20}$	1 $\frac{1}{12}$	1 $\frac{1}{10}$	1 $\frac{1}{6}$	1 $\frac{1}{5}$	1 $\frac{1}{3}$	2 $\frac{1}{5}$	2 $\frac{1}{3}$	1	1 $\frac{1}{3}$
Erdei részletek	1 $\frac{1}{20}$	1 $\frac{1}{10}$	1 $\frac{1}{7}$	1 $\frac{1}{6}$	1 $\frac{1}{5}$	1 $\frac{1}{3}$	2 $\frac{1}{5}$	2 $\frac{1}{3}$	1	1 $\frac{1}{3}$	2	2 $\frac{1}{3}$	4	6	8	12
Zsáner és sportképek	1 $\frac{1}{160}$	1 $\frac{1}{80}$	1 $\frac{1}{60}$	1 $\frac{1}{50}$	1 $\frac{1}{40}$	1 $\frac{1}{25}$	1 $\frac{1}{20}$	1 $\frac{1}{12}$	1 $\frac{1}{10}$	1 $\frac{1}{6}$	1 $\frac{1}{5}$	1 $\frac{1}{3}$	2 $\frac{1}{5}$	2 $\frac{1}{3}$	1	1 $\frac{1}{3}$
Arcképek világos szobában	1 $\frac{1}{4}$	1 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{4}$	3 $\frac{1}{4}$	1	1 $\frac{1}{2}$	2	3	4	6	8	12	16	—	—	—
Reprodukciók	1 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{4}$	1	1 $\frac{1}{4}$	1 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$	3	5	6	9	12	18	24	36	48	72

FÉNYKÉPEZÉSI ELJÁRÁSOK.

Celloidin kimásoló papírok kékeszöld színezése. A rendszeren másolt képeket jól kimossuk, többször váltott vízben s azután a következő platinfürdőben színezzük:

1000 kcm. desztillált víz
1 gr. káliumplatinklorid
15 kcm. 1:12 fs-u foszforsav

Midőn már a fekete színt felvette kb. 10 percig mosuk, azután 5%-os fixálónátron oldatbanállandósítjuk s azután ismét folyó vízben kb. egy óráig mossuk.

Közben két oldatot állítunk elő a színezéshez:

I. oldat 1.9 gr ammonium ferricitrát
200 kcm. dest. víz
II. oldat 2 gr. vörös vérlugsó
200 kcm. dest. víz

Használat előtt közvetlenül összekeverjük az oldatokat a következő arányban:

50 kcm. I. oldat
8 „ jégecet
50 „ II. oldat

E fürdőben a még nedves képek előbb zöld, majd zöldeskék s végül tiszta kék színt vesznek fel. Ha a kívánt színt elértük, kimossuk a képet de csak addig, amíg a fehér részek tisztán mutatkoznak s ezután szárítható.

Másodnegatív előállítás. Negativról egy másik negativot a következőképpen állíthatunk elő: Beállítjuk a kamarát az eredeti negativre úgy, hogy a képe ugyanakkora legyen a

homályos üvegen s exponálunk kb. kétszerannyi ideig mint normális esetben kellene. Most vasoxalát előidézéssel előhívjuk a képet amíg az, az üvegoldalról is felismerhető lesz. Leöblítés után ugyancsak a sötét kamarában a következő fürdőben fürdetjük:

5 gr. káliumbikromát
25 „ salétromsav
500 kcm. víz

3—5 perc múlva gyenge pozitív kép válik láthatóvá, miközben a folyadékot állandóan mozgásban tartjuk. Ismételt alapos mosás után többször kb. 4—5-ször leöntjük a következő oldattal:

10 gr. ammoniak
10 „ ammoniumbromia
500 kcm. víz

A használt oldatot mindég előntjük. Mosás után 2—5 másodpercig nappali világosság hatásának tesszük ki a képet s azután a már előbb használt előidézőben előhívjuk s a szokás módon savanyu fixálófürdőben állandósítva mossuk és szárítjuk.

Védő lakk bromézüst képekhez. 1 gr. paraffint feloldunk 100 kcm. benzolban s ezen oldattal bevonjuk a képet. Az oldószer csakhamar elpárolog s egy paraffin hártya borítja a képet amely a légköri hatásoknak kitűnően áll ellen. Ha azt akarjuk, hogy fénye is legyen, lenolajjal megned-

vesített kendővel dörzsöljük a paraffint, ami által a kép árnyékrészletei is mélyebbek lesznek.

Foltossá vált negatívok kijavitása. A levegő nedvessége következtében a negatívok néha foltossá válnak *Hauber-risser* szerint e foltok eltávolíthatók, ha az alábbi fürdőben áztatjuk:

10 kcm. káliumbikromát (tömény)
100 „ víz
3 „ sósav (tömény)

A negatív elhalványodik s ekkor addig mossuk, míg a lefolyó mosóvíz már nem lesz sárga. A negatív ezüstje ekkor már átalakult klórezüstté. Most néhány percig megvilágítjuk — legjobb, ha a nap hatásának tesszük ki — s azután vasoxalát előidézőben előhívjuk. Állandósítani — ha jól megvolt világítva — nem szükséges, csak az előidézőt kell kimosni a lemezből.

Pyrokatechin előhívók.

400 kcm. víz,
100 gr. natr. szulfít,
20 „ marónátron,
20 „ pyrokatechin.

Használatra 1 rész 10—20 rész vízzel higitandó.

Más összeállításban:

I. 100 kcm. lepárolt, kifőzött víz,
2 gr. pyrokatechin.
II. 100 kcm. víz,
20 gr. hamuzsir,

Az I. oldat néhány nap alatt barna, később még sötétebb színt ölt, ez azonban nem árt, az oldat évek múltán is jól használható.

Közvetlenül használat előtt I-ből 5 kcm.-t, II-ből 5 kcm.-t és 30—50 kcm. vizet keverjük össze.

KÜLÖNFÉLÉK.

A galambfényképezésről. Multkori cikkünk kiegészítése-képpen közöljük még a következőket: Dr. *Neubronner* a Zeppelin alap javára nemrégiben felolvasást tartott a galambokkal való fényképezésről, amelyből kitűnt, hogy a póstagalamb használata még a múlt század elejéről ered. Rotschild Napoleonnak Waterloonál való legyőztetését néhány nappal előbb tudta meg, mint a főkép érdekelt angol kormány. Dr. *Neubronner* atyja a 19. század első felében orvosi recepteknek a gyógyszertárba való küldésére használta a galambokat. A galambok hátára glazé keztyű ujjat erősítettek, s ebbe tették a receptet, illetőleg annak másolatát. Midőn a múlt század végén franciák és amerikaiak is a magukénak vallották a galambok útján való recept-küldés feltalálását, Dr. *Neubronner* bebizonyította, hogy ezt elsőnek az ő atyja használta.

Dr. *Neubronner* már tovább is ment.

Arra is felhasználta már a galambokat, hogy általuk szállítóitól gyógyszereket hozasson. 100—150 km. távolságról 75 gramm súlyig hozták a szállítóktól elbocsájtott galambok a gyógyszereket telefon útján való megrendelésre.

Midőn egyszer egy galambja sokáig távol maradt, arra a gondolatra jött, hogy a galambok maguk készítsenek madártávlatból fényképeket.

Első kísérlete, amelylyel 2×2 cm. nagyságu képeket nyert, teljesen kielégítő volt és ez arra buzdította, hogy kétszer oly nagy, s jobb szerkezetű gépet erősítsen rá a galamb hátára.

Sikerüt is neki 8 felvételt egymás után csináltatnia kis fényképészeivel.

A német szabadalmi hivatal eleinte megtagadta talál-

ACTIEN-GESELLSCHAFT FÜR ANILIN-FABRIKATION, BERLIN SO. 36. „AGFA“

NÉLKÜLÖZHETETLEN ŐSZI TÁJKÉPEK FELVÉTELÉNÉL.

„AGFA“-Chromo-lemezek.

Nagyfoku sárga és zöld érzékenységu pillanatlemez.

30° W. = 16—17° Sch. sárga üveg nélkül használható.
Kiváló tartósságu. □ Dr. ÉDER tanár, udvari tanácsos kiváló elismerésében részesült. □ Az összes méretekben legteljebb 50:60 cm.-ig szállítható

METOL-HIDROCHINON „AGFA“

kiválóan tiszta és erőteljesen dolgozó rapidelőhívó, a legjobb vegyszerekből bevált recipék utánkészítve. Ugy negatívokhoz, mint diapozitívokhoz és előhívópapírokhoz felette alkalmas. Az utóbbiaknál kiválóan tiszta fekete tónusokat eredményez. Töltényekben és telített oldatokban.

Semleges „Agfa“-színező, rögzítő-só, arany tartalommal.

Uj izléses kétszínnyomással diszitett bádóg dobozban.

Az előírás szerint használatra csupán vízben oldódik fel. Igen könnyen oldódik. Kényelmes használat. Nagy tartósság. Felhasználása takarékos. Arany színezés. Erőteljes meleg színek. A normális színezési időtartam 4—5 perc. A fürdő teljes kimerüléséig használható.

200 gramm.	1 liter	} Kész színező-rögzítő fürdőhöz.	Korona	1.40
100 „	1/2 „		„	— .95
50 „	1/4 „		„	— .65

KAPHATÓ A FOTOÜZLETEKBEN.

mánya szabadalmaztatását, mivel szerintük a galamb legfeljebb 10 gr. terhet képes magával vinni. Dr. Neubronner ekkor a hadügyminiszteriumhoz fordult, és sikerült is neki a figyelmet maga felé irányítania. Miután feladatát fényesen megoldotta, a német hadügyminiszterium pártfogása alá vette találmányát, mely különösen sztrategiai szempontból igen fontos.

H.

A „Technikum Mitweida.“ Körülbelül 3000 hallgatója van évente annak az állami felügyelet alatt álló technikai főiskolának, melyet „Technikum Mitweida“ néven ismer a művelt világ s a melynek célja elektro- és gépészmérnököknek és műszaki vezetőknek kiképzése. Ugy az elektrotechnika, mint a gépépítés tekintetében az utóbbi években jelentékenyen kibővítették az intézetet, mely gyűjteményeivel, kísérleti laboratoriaival, műhelyeivel és gépberendezésével ugyancsak hathatósan mozdítja elő a hallgatóság szakszerű kiképzését. A téli idény ez év október 18-án kezdődik, de a szeptember 27-én kezdődő ingyenes előképző-tanfolyamra ez évi szeptember eleje óta naponta történnek a fölvételek. Kimerítő programot és értesítőt — „Az Amatőr“-re való hivatkozás esetén — *díjtalanul* küld a Technikum titkársága *Mitweida* (Königreich Sachsen). Az intézettel kapcsolatos, kb 3000 m² területű tan- és gyári műhelyekben önkéntes hallgatókat (volontair“-ek) tisztán gyakorlati kiképzés végett is felvesznek. Az összes kiállításokon, melyeken az intézet, illetve műszerészeti műhelyei eddig résztvettek, a „Mitweidai Technikum“ első-rangu kitüntetésekben részesült. Így a plaueni gyár- és kézműipari kiállításon: „kiváló alkotásokért“ Plauen városa nagy kiállítási éremével; a lipcsei hasonló kiállításon: „a műszaki tanítás terén elért kiváló eredményekért“ a királyi állami éremmel; a zwickauai iparkiállításon „kiváló munkáért“ az arany éremmel; a lüttichi nemzetközi kiállításon: a nagy tiszteleti díjjal „prix d'honneur“-rel tüntették ki.

□

□

▲ KIÁLLÍTÁSOK, PÁLYÁZATOK. ▲

Fotokiállítás Kassán. A kassai „Városszépítő Egyesület“ néhány lelkes amatőrfényképező indítványára elhatározta, hogy ez év őszén amatőr-fényképképzést rendez. A kiállítás tulajdonképeni célja, hogy a résztvevő amatőrökből egy amatőrklub megalakítását keresztül vihetővé tegye. A kezdeményezők igen helyesen cselekedtek tehát akkor, mikor ennek az eszmének a megvalósítása érdekében a Városszépítő Egyesület támogatását kérték, mert ez a kiállítás lesz hivatva összehozni a Kassa és környékén lakó nagyszámu amatőrfényképezőket, és így a kassai fotoklub elég biztató jövőnek néz elébe. A kiállítás rendezősége mindent megtesz, hogy a kiállítás minél impozánsabb legyen és ezért, de azért is, hogy a fényképezést minél szélesebb körben megkedveltesék, magas díjakkal és nagyértékű jutalomtárgyakkal fogják a jelesebb képek kiállítóit jutalmazni. A „Magyarországi Kárpát-Egyesület“ 500 korona készpénz jutalmat tűz ki a legszebb Kassa-környéki tájképekre. Nagy értékű jutalmat ajánlott fel *gróf Forgách László*, ki Kassa egyik legjobb amatőrfényképezője és a kiállításon rendkívül sikerült gummi- és olajnyomatu képeivel — versenyen kívül — szintén részt fog venni. A kiállítás ügyében a kassai amatőrök a múlt hó 23-án értekezletet tartottak, a melyen a kiállítást rendező bizottság elnökéül *Vargha Kálmán* városi tanácsost, titkárául pedig teleki *Zakariás Sándor* jelzálogbanki pénztárost választották meg. Az értekezlet napjáig mintegy 400 képet jelentettek be, a mi a kassai viszonyokhoz mérten igen szép eredmény. A rendezőség a kiállítás megtartását november 7-től 14-ig terjedő időre tervezi, a város által festőműtermekké átalakított u. n. bástyatorony négy helyiségében.

ACTIEN-GESELLSCHAFT FÜR ANILIN-FABRIKATION

Photographische Abteilung Berlin S. O. 36. „Agfa“.

Újonnal megjelent! 40 fillérért minden jobb fotoüzletben és „Az Amatőr“ kiadóhivatalában kapható **Újonnal megjelent!**

„Agfa“-Foto-Kézikönyv

magyar nyelven; izléses szürke vászon kötésben, 180 oldal terjedelemben. Tartalmaz kimerítő használati utasításokat, gondosan kipróbált recipéket, gyakorlati utmutatásokat és tanácsokat, értékes táblázatokat, hiteles elismerő leveleket, továbbá az összes

„Agfa“-fotocikkek:

u. m. lemezek, filmek, kazetták, előhívók és „Agfa“-különlegességek teljes árjegyzékét is.

■ ■ ■ Kaphatók a fotoüzletekben. ■ ■ ■

IRODALOM.

Uj könyvek.

Das Bildniss. *Das Museum für den Portrait-Photographen.* A művészi modern arcfényképezés hódító utját van hivatva egyengetni az a pazár kiállítású album-sorozat, melyet a modern művészi arcfényképezés nagy mestereinek műveiből fotolitteratura és kultúra művelésében fáradhatatlan Wilhelm Knapp hallei fotokönyvkiadó-cég a fenti cím alatt most rendez sajtó alá és ezentul negyedévenként ad ki. A most megjelent első album-füzet a német fotóművészet büszkeségének, Rudolf Dührkoop-nak van szentelve. A 8 oldalas magyarázva-méltató szövegen kívül 12 laza, kartonra adjusztált képet tartalmaz a „Das Bildniss“, Dührkoop mester felvételeinek pompás reprodukciója valamennyi. Tanulhat belőle a szakfényképező és amatőr egyaránt, bárha nem fojthatjuk magunkba azon meggyőződésünket sem, hogy a nagy mestert talán gondosabban és változatosabban összeválogatott műveivel nemcsak előnyösebben, hanem egyuttal többoldaluan és főleg jellegzetesebben is be lehetett volna mutatni. Legelsőrangubb alkotása mellett a kevésbbé kimagaslókból — hiszen melyik művésznek sikerül egyformán minden műve? — is találunk néhány példányt. Pedig — szerény nézetünk szerint — az albumnak csupa mintalaplól kellene állania és Dührkoop mester temérdek művészi alkotásából igazán nem lett volna nehéz a legeslegelsőbbbrangu 20 képet kiválasztani. Ne vegye tehát rossz néven tőlünk a jeles kiadó-cég, ha azt a megjegyzést bátorkodunk ez első albumfüzet alapos szemügyrevételénél megkockáztatni, hogy bár már ezzel is hézagpótló munkát végzett és szép kötetet ad a szakemberek kezébe, de lehetett volna — a képanyag tekintetében — mintaszerűbbet is adni. Talán túlszerényteleneknek, hogy a hatalmas eszközökkel, saját műintézeteivel dolgozó Knapp

cég kedvező helyzetében, a saját tulajdonukat képező és egyizben a jeles mester által egy megnem valósult kiállítás céljaira bocsájtott képanyagból *Dührkoopot* oly nagyra tudtuk volna bemutatni — amilyen. Csak egy csekélység pl. hogy a képek adjusztálása és alappapirjai is lehettek volna izléseesebben hivek, mert tudvalevően az izléses adjusztálásnak ez az ujszerű módja is Dührkooptól ered és indult körútra. Tehát ezt is bővebben kellett volna a kiadónak bemutatnia, még akkor is, ha jelentékenyen növelte volna az album előállítás költségeit — mint azt pl. „Az Amatőr Fotoalbumachja“ c. — nem is ily speciális célzatu — kis zsebkönyvünk *mintalapjai* tették. — Mert ez album csak akkor lett volna valóban hézagpótló, ha minden tekintetben mintául szolgál és hiven mutatja be a követendő példát a szakembernek. Azonban dacára az első kötet — ez elfogulatlanul megállapítható fogvatkozásainak a „Das Bildnis“ sorozata nemcsak minden szakember figyelmére méltó, hanem minden jóízű ember asztalának is — egy új irányt bemutató — érdekes és szép diszél szolgál. Annál is inkább, mert — s ez az internacionális fogyasztás megengedte hihetetlenül nagy példányszámban leli magyarázatát — e 25×33 cm. méretű műlapokat vastag kartonmappában magában foglaló albumnak csupán 4 márka az ára*.

Dr. Kohlman Artúr.

„Szent Margitsziget gyógyfürdő Budapest“ cím alatt igen ügyes ismertetés jelent meg diszes kiállításban a székesfőváros e csodaszép szigetéről. *Molitorisz Gyula*, a Közmunkák Tanácsa által kiküldött ügybuzgó és tetterős felügyelő helyes érzéssel az orvos kongresszus tagjai között osztatta ki azt a négy nyelven jól megírt ismertetést, amelyből a nálunk egybegyűlt külföldi orvoskapacitások megtudhatják, mennyi kincs és mekkora gyógyerő rejlik ebben a bájós szigetben.

*Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában is.

Goerz kamarák

1909 évi árjegyzék

számos illusztrációval és fontos ujdonságokkal

épp most jelent meg.

Kivánatra — „Az Amatőr“-re való hivatkozás esetén — díjtalanul küldi meg az

Oesterr. ung.

Optische Anstalt

C. P. GOERZ G. m. b. H.

WIEN VII., STIFTGASSE 21.

Lumière Autochrom-lemezek

!! Hála az új javított !!
!! gyártási eljárásnak !!

1909. március 1-től fogva

úgy a kidolgozási eljárás egyszerűsítése, valamint a lemez-

árak jelentékeny mérséklése

□ is lehetővé vált. □

Új árjegyzéket és új használati utasítást „Az Amatőr“-re való hivatkozással díjtalanul kérjen a

Société **A. Lumière et ses Fils**
Lyon-Monplaisir (France)

Leonar- Werke

ARNDT & LÖWENGARD

Stammhaus und Fabrik: WANDSBEK, Zollstrasse 8.
Filiale: BERLIN SW., Friedrichstrasse 12.

A Leonar-Werke foto-vegyszeti különlegességei:

Hydronal-előhívó

koncentrálva.—Legnagyobb fokú intenzitás, könnyen hangolható, :: takarékos a használatban. ::

Semleges szinezősó

világhírű, aranydús felümulha-
:: tatlan összeállítású szinező. ::

≡ Réz-erősítő ≡

töltényekben. Új mérlegmentes erősítő elég-
telenül fedett negatívek erősítéséhez. ≡

Kérje foto-kémiai különlegességünkről szóló kézikönyvünket. „Az Amatőr“-re való hivatkozás esetén díjtalanul küldjük meg.

A modern amatőr és szakfénykepezőnek!

Albumat-papír

elnevezés védve

Schwarter mattalbuminpapíros

a Deutscher Photographen-Verein által a Kleingrothe-alapítvány díjával (ezüstözött kina-serleg 300 márka értékben) és az első egyesületi díjjal (ezüst éremmel) lett díjazva és pedig rendkívüli tartósságáért, kipróbált szállítóképességéért és egyéb kitűnő tulajdonságaiért. ::

Schwarter-gázfénypapír fehér és fényes; chamois; finom-szemcsés. Pompás papír a világosságsegény téli hónapokban

Önszinező Schwarter-celloidinpapír fényes és fénytelen szokott vastagságban (vékony) és kartonvastag, valamint önszinező Schwarter-celloidin-levelezőlapok, fényes és fénytelenek. Kezelés csupán konyhasó- és fixálófürdőben, vagy csupán fixálófürdőben, ennél fogva nagy megtakarítás időben és pénzben. Továbbá az egész világon elterjedt Schwarter gyártmányokat ajánlja a

Vereinigte Fabriken photographischer Papiere Dresden-A.

Nagybani raktár Ausztria-Magyarország részére:

Kommandit-Gesellschaft Rudolf Wollner & Cie Photographische Industrie. Wien, XVIII/1. Czermakgasse 3.

▲ Modern fotografiai fölszerelések. ▲

Irta: Fritz Schultze, Dresden.

Minden emberi ténykedés rugója a kényelem és a finomult életgyönyörök utáni vágy. És ez sehol sem szembe-ötölőbb, mint a luxus-iparok terén, amelyhez odaszámíthatjuk a fényképező gépek előállítását is. Érdekes feladat a műkedvelő-kamara fejlődésének az elsőrendű kamaragyárak legutóbbi 10—15 év alatt megjelent katalógusai révén való figyelemmel kísérése, hogy e kamarák a régi, nehézkes, szekrényes és állványos gépekből miképp fejlődtek a mai könnyű és elegáns zsebkamarákká. A tökéletesítés azonban még mindig nem érte el tetőpontját, mert a kamarákat tervező szakemberekre nehéz feladatok várnak még. Ma már a legcsekélyebb méretű $4\frac{1}{2} \times 6$ cm.-es precíziós kamarák képezik a követelmény tárgyát és ezektől az apró gépektől megkivánják, hogy alkalmazhatóságuk, sokoldalúságuk és képességük ne maradjon a nagyobb modellek mögött és emellett könnyűek és kicsiny térfogatúak is legyenek. Ugy hogy a mellényzsebben kényelmesebben hordhassuk. Egyes gyárak e feladatot meglepően jól oldották meg. Két „törpe-kamara“ fekszik előttem a *Heinrich Ernemann A.-G.* drezdai cég kamaragyárából valók és a technikának valóságos csodái. A két kis gép a „Heag XV“ jelzésű $4\frac{1}{2} \times 6$ cm.-es ugrókamara és az ugyanily nagyságú, Ernemann-féle „Bob I“, a mely a legkisebb tekercs film-kamara. A „Heag XV“ ($4\frac{1}{2} \times 6$) a legkisebb és legkönnyebb mellényzseb-kamara, mert súlya csupán 240 gr., méretei pedig $2, 8 \times 6, 3 \times 9$ cm. Az árjegyzék szerint is nem sokkal nagyobb egy kissé kihuzott skatulyánál. Parányi volta dacára is „végtelen“-re önműködő beállítással bír e kis gép, úgy hogy az alapdeszka lecsapódásánál a kamara a felvételhez nyomban készen áll. E kis gépnek II. modelle közeli felvételekhez — egész 1 m.-ig — szolgáló beállítószerkezettel is kapható, ami arckép-felvételeknél nagyon előnyös. Az új kis Bob-pillanat-zár — dacára annak, hogy több mint 100 részből áll és hogy tokja mindössze 45 mm. nagyságú és 3 mm. vastag — idő-és pillanatfelvételekhez — $1, \frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{25}, \frac{1}{50}$ és $\frac{1}{100}$ -ad mp-ig — szolgáló precíziós szabályozóval épp úgy el van látva, mint a nagyobb modellek. Megvan benne a fényrekesz-nyitó is, úgy hogy a kép a beállítóúvegen még főlhuzott zár mellett is ellenőrizhető. E kamarához 6 lemezhez egy darabból készített fémkazetták, illetve csomagfilm adapterhez szolgáló váltózsák is vele jár.

A Bob I-a viszont csakis filmekhez való és pedig 50 mm. magasságú filmtekercsekhez, aminőket a *Kodak* és a *Lumière* cégek hoznak forgalomba. E kis gép „U“-alakú, vízszintesen is elhelyezhető, erős előrészszel van ellátva és az előbb leirt új Bob-zárral van felszerelve. Méretei: $3 \times 7\frac{1}{2} \times 14$. Súlya csupán 400 gr.

Bizonyára sokan fel fogják vetni a kérdést, hogy vajjon nem játékszer-e az ilyen csöpp kis kamara és hogy lehet-e egyáltalán ilyen parányi méreteknél képszerű felvételekről szó. Ezeket a kételyeket eleve eloszlatom. Ezek a kis kamarák nem az ész nélkül csetegtető „knipszer“-nek, hanem a komoly amatőröknek valók. Hátrányuk nincs, ellenben figyelemreméltó előnyökkel bírnak.

Ismeretes tény, hogy az objektivek mélységgrajza teljesen azonos viszonyok között, tehát egyenlő nyílásviszony-nál vagy egyenlő megvilágítási számnál, a gyútv fokozásánál gyorsan kisebbedik, még pedig olyképp, hogy a parányi gépeknél alkalmazott 80 mm. gyútvu objektivek a

10 m.-nél távolabb levő tárgyakat mind egyenlő élesen rajzolják, míg pl. egy 210 mm. gyútvu objektív „végtelen“ hatása még csak a 100 m.-nél kezdődik. Ezek az optikusok által, a szabad szemmel már észre sem vehető, beállítási hibául tekinthető 0.4 mm.-hez kötött határok. A gyakorlat azonban már sokkal kedvezőbb képet mutat, amennyiben egy 80 mm.-es gyútvu objektívvel már 4—5 m.-re elegendő képességet kapunk. A kis képek tehát igen nagy mélységgrajzzal bírnak. További előnyök: lényeges megtakarítás az anyagon és végül a nagyobbitás lehetősége. A kicsiny fölvételeket a 13×18 -astól egész a 30×40 -es méretig megnagyobbíthatjuk, anélkül, hogy élességéből sokat vesztenének. Erre a célra az Ernemann-cég két pompás nagyítógépet hoz forgalomba, az egyik a „Bob“ $4\frac{1}{2} \times 6$ (illetve $4 \times 6\frac{1}{2}$): 13×18 -as nappali nagyítógép, a másik az ugyanolyan méretű, új és érdekes „Heag“-nagyítógép, nappali- és mesterséges világításhoz. Ezeknek az ismertetésétől ezúttal térszűke miatt sajnos le kell mondanom.

▲ A Goerz-kamarák. ▲

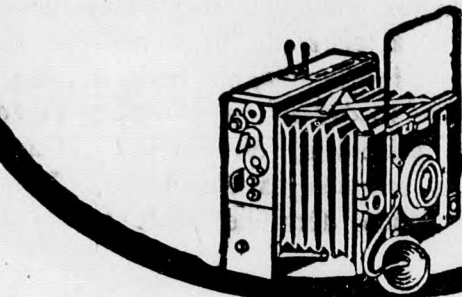
A ki a fényképezés rohamlépésekben megtett folytonos fejlődését figyelemmel kíséri, annak — ha erről helyes képet óhajt magának alkotni — nem szabad arra szorítkoznia, hogy kizárólag a szakkönyveket és szaklapokat tanulmányozza. (A mitől mi ugyan nem féltjük valami túlságosan a magyar amatőröket s még kevésbé a szakfényképészeket, akik még ha jártnak is szaklapokat, bizony — kevés kivétellel — nem olvassák figyelemmel, vagyis el se olvassák. A szerk.) A ki azonban alaposan képzett s minden irányban tájékozott akar lenni, annak könyvein s szaklapjain kívül még azokat az üzleti kiadványokat (árjegyzékek, ismertető füzetek stb. stb.) is, melyeket a fotóipar előkelő és nagy gyárai időről-időre kiadnak, figyelemben kell részesítenie. Mert ez árjegyzékek ma már korántsem közönséges üzleti jelentések, hanem sokkal inkább többé-kevésbé értékes kézi- és segédkönyvek, melyeknek még az a nagy előnyük is van, hogy kivitelük sokkal jobb és szebb a közönséges tankönyvekénél. És e tekintetben a német gyárosok — ellentétben a magyar üzletvilággal — szinte pazar fényűzést tanúsítanak. Különösen áll ez az optikai gyárakra, melyeknek árjegyzékei a diszmű külsejével bíró nélkülözhetetlen segédkönyvei a törekvő és tudvágyó amatőr és hivatásos fényképező-világnak. Ilyennek minősítendő az előttünk fekvő — nyomdai kivitelével és szép illusztrációival szinte meglepő — most megjelent izléses új árjegyzék, mely a *Goerz-kamarákról* — főleg a legújabb modellekről — tájékoztat bennünket.

A fedele zöldesbarna alapon a Goerz-gyár legújabb plakátját viseli s a gazdag, jól megírt és könnyen áttekinthető szövegtartalom és a művészi képreprodukciók a *Goerz* kamarák kitünő és sokoldalú használhatóságáról nyújtanak képet. Különösen izléesek a szöveget tarkító apró kis figurális képsékek.

Míg a szöveg és kamarák ábrái a szemnek kellemes zöldes-fekete jól olvasható színben, addig a képillusztrációk (mutatványok) mély szépiatónusban nyomtatottak. A szövege ép oly érdekes és tanulságos, amilyen pazar s izléses a külső kivitele. Így a Goerz-gyár régi, közismert, de egyre tökéletesített gyártmányain kívül sűrűn fordul elő ez a szó: „ujdonság“, mely azonban mindig a gyakorlat követelményeinek minden irányban megfelelő teljesen új rendszert jelöl meg. Így látjuk a jó öreg közismert „Ango“

idéltáris kamarája minden komoly amatőrnek és szakfényképésznek; kitünő szerkezet. Elegáns kivitel.

Szállítható az összes szokásos keretekben, valamint 9×14 cm. és 10×15 cm.-esben is mint tekercs és panoráma-kamara.

Érdekes árjegyzék ingyen és bérmentve!

Camerawerk Sontheim 83, am Neckar.

Vezérképviselő Magyarország-Ausztria részére:

Eugen v. Károly, Wien, VIII., Josefstädterstr 14. Mezzanin

UJ SZAKÜZLET

WANAUS FERENCZ ÉS TSA
FÉNYKÉPEZÉSI CIKKEK SZAKÜZLETE
BUDAPEST, IV. KÁROLY-
KÖRUT 22. SZ. (RÖSER-BAZÁR)

TELEFON-SZÁM: 163-69.

MODERN FÉNYKÉPEZŐGÉPEK. ELSŐRENDŰ
OBJEKTIVEK. DÚSAN FELSZERELT RAK-
TÁR ELSŐRENDŰ LEMEZKÉBEN, PAPIROK-
BAN ÉS ÁLLANDÓAN FRISS ÉS TISZTÁN
KEZELT VEGYSZEREKÉBEN. MINDENMŰ
FÉNYKÉPÉSZETI MUNKÁK KIDOLGOZÁSA.

UJ! „ERIT“-TABLETTÁK UJ!
Rendkívül praktikus előhívók, aranyfürdők stb. előállítására.

Első Magyar Fotoipar Részv.-Társ.
(egyetlen hazai lemezgyár)

„Erit“ szárazlemezei:

ultrarapid, színrekeny, orthochromatikus, panchromatikus, normal-amatőr, röntgen, photomechanikus diapositiv lemezek.

„Erit“ másoló és előhívó papírok.

„Erit“ előhívók, vegyszerek.

Raphatók minden szaküzletben. = Árjegyzéket ingyen és bérmentve küld az

Első Magyar Fotoipar Részv.-Társ.

Gyár és köz-
ponti iroda:

Budapest, IX., Tóth Klmn-utca 8.

Telefon-szám:
161 —21.

UJ! „ERIT“-tabletták üvegsővecskében. UJ!
Utazásra és laboratóriumokban egyaránt ajánlható!

mellett a liliputi „Tenax“-okat, de különösen az újdonság ingerével hat a Goerz-gyár zseniális új kamara szerkezete az összecsapható „Goerz tükröreflex-klappkamara“.

E különös gonddal készült új rendszerű tükröreflex-kamara mellett találjuk a vadász, a léghajó-kamarákat, mely utóbbinak főleg az a rendeltetése, hogy a messze távolban levő tárgyakat meglehetősen nagy méretekben rögzíthessünk lemezünkre. A Goerz kamarákon és objektíveken kívül még a cég ismert „trieder-binocli“-látcsöveinek és Goerz objektívekkel felszerelt más gyárak kamaráit is megtalálhatja az olvasó.

E pazar kivitelű diszmű-árjegyzéket „Az Amatőr“ olvasóinak — *hivatkozás esetén* — teljesen díjtalanul és bérmentve küldi meg a Goerz-gyár, melynek új címét lapunk hirdetési rovatában találja az olvasó. F. H.

Díjpályázat. A wandsbeki Leonarwerke, Arndt & Löwengard ez évi negyedik díjpályázatán igen sokan vettek részt, a mi a jeles cég pályázatai iránti élénk érdeklődésről tanuskodik. Az első díjat ezuttal K. Bork (Danzig) nyerte, a másodikat Johs. Petersen (Kiel), a harmadikat Fischer Albin (Rixdorf) kiknek képei a díjkitűző cég tulajdonába mentek át.

▼ Adás, vétel, csere. ▼

Eladó egy Rochester-Cyclo-Poxo 9×12-es kézikamara rektilinear aplanat, F:8, Bausch és Lomb Unicum zárral, 3 kettős kazettával és bőrtáskával, használt, de jó állapotban. Ára 60.— korona. Cim: Krausz Béla, V., Mária Valéria-utca 14.

„AZ AMATŐR“

I. országos kiállítását a Margitszigeten (a főhercegi kastélyban)

modern és antik
művészi butorokkal,
|| szobrokkal, ||
dísz tárgyakkal

Schmidt M. Miksa

művészi lakberendezési vállalata rendezte be
Budapest, V., Lipót-körút 1.

UJ! DIAMANT VAN BOSCH-MATT! UJ!

Vörös gyorsan másoló legnagyobb brilláncia.

Cink és gyorsan szinez lágy negativeknél.

Diamant van Bosch-Matt I. egyszerű vastagság. Nincsenek bronz árnyékok.

Diamant van Bosch-Matt III. kétszeres vastagság. Nincsenek fekete foltok.

Diamant van Bosch-grobkorn (durva szemcsészetű) chamois szinek és fehér.

Diamant van Bosch-Feinkorn (finom szemcsészetű) chamois és fehér.

Diamant van Bosch-Negro, egyedül a platin-fürdőben, aranyfürdő nélkül szinezhető.

Minták mindenkor ingyen és bérmentve!

Ügyeljünk a védjegyre és a gyártás helységnevére.

Fabrik fotogr. Papiere.

E. van BOSCH G. m. b. H. STRASSBURG Els.

Sürgöncim: BOSCHMATT.

Gyári raktár és vezérképviselőt Magyarország, Ausztria és a Balkán államok részére

Commandit Gesellschaft Rudolf Wollner & Cie.

PHOTOGRAPHISCHE INDUSTRIE.

WIEN XVIII. Czermakgasse 12 Telephon 15872.

Szönyegeket javításra, mosásra és tisztításra elvállal **Brandl Arthurné** :: perzsa szőnyeg raktára. :: Budapest, VII., Erzsébet-körút 18. I. em. 7. **A legolcsóbb bevásárlási forrás.**

LIPP GYULA
ékszerész-, arany- és ezüstműves
Budapest, IV., Koronaherceg-u. 18.
▲ Menyaszonyi kelengye és ajándékok. ▲
Telefon: 76-52. Alapított 1849.

Kaphatók a fotoüzletekben
AZEKA
Film-kifeszítők, film-sulyzók, tok- és gyűrű-szorítók filmekhez. Háromkarú lemezemelő.
Egyedüli gyártóink: Aug. Chr. Kitz, Frankfurt a. Main.

WORNITZER LIPÓT
fényképész, a „Photo-Club, magyar amatőr-fényképezők országos egyesületé”-nek assistense.
BUDAPEST, IV., Ferenc József-rakpart 17. V. em. (lift).
Mérsékelt díj mellett, alapos szakszerű oktatást ad amatőröknek a fényképezés bármely ágában és összes művészies eljárásaiban; továbbá jutányos árak és leg gondosabb kivitel mellett
Elvállal mindennemű fényképezési munkát amatőrök részére
u. m. lemezek és filmek előhívását, negatívok javítását és retusmunkákat. — Másolatok készítését bármely eljárás szerint, bármily kívánt kivitelben. Nagyításokat. — Művészies platin, pigment és gummi-nyomatok készítését. Vetítő- és stereoskop-képek készítését.

Szász királyság
Technikum Mittweida.
Igazgató: A. Holzt, tanár.
Magasabb technikai tanintézet elektro- és gépészmérnökök, technikusok és művezetők kiképzésére. Gazdagon felszerelt elektrotechn. és gépépítő laboratóriumok Gyári tanulóműhelyek.
3610 hallgató a 36. iskolai évben.
Program stb. díjtalanul a titkárság által.

Aki „Az Amatőr”-nek egy új előfizetőt szerez,

„Az Amatőr” bármelyik régebbi évfolyamának annyi negyedévi füzetét **kapja ingyen!**

a hány negyedre az általa szerzett új előfizető „Az Amatőr”-re előfizet. Halmozás esetén több évfolyamot, bekötési táblákat és almanach-zsebkönyvünket teljesen ingyen kapják az előfizetőket-gyűjtők.
Lapunk terjesztését t. olvasóink szives jóindulatába ajánljuk!
Amatőrismerősök címeit — mutatványszámok küldése céljából — köszönettel fogadjuk.

Fényképezési cikkek szaküzlete. **ROGÁTSY KÁLMÁN** Budapest, VII., Rákóczi-út 10. Sip-utca sarkán.
KÉZI KAMARÁK, műkedvelő-készülékek, legegyszerűbb szerkezettől a legmodernebb kivitelig.
KODAKOK: Zeiss-Minimum-Palmos, Goerz-Ango, Hüttig-féle Cupido, Wülsche-féle Victrix-kamarák nagy választékban.
LEMEZEK, PAPIROK, vegyszerek mindig friss állapotban, csinos kivitelű kartonok nagy választékban. „Az Amatőr” előfizetői és lubtagok árkedvezményben részesülnek. Sötét kamara használata díjtalan. Árjegyzékem ingyen és bérmentve.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Tisztelettel kérjük azon tisztelt olvasóinkat, kiknek előfizetése az ez évi harmadik negyeddel lejárt, hogy a lap fennakadás nélkül való küldése érdekében előfizetésüket mielőbb megújítani sziveskedjenek.

Z. S. Dunabogdány. A beküldött hangulatos tájképpel valóban igen nagy örömet szerzett nekünk, mert a tájképezés terén tett igen nagy haladásáról számolt be vele. Úgy a téma megválasztásában, mint beállításában is híven követte tanításainkat és a kitűnő színezésű kifógástalan „mattalbumin“-nyomat is teljes megelégedésünket vivta ki. A kép oly szép, hogy megérdemli a művészi technikában való megnagyítást és alkalmas lesz arra, hogy kiállításokon szerepelve, újabb dicsőséget és elismerést hozzon szerzőjének. A magunk részéről ennek azzal óhajunk kifejezést adni, hogy lapunk egyik legközelebbi számában közreadjuk. Addig is érdeklődéssel várjuk nyári munkásságának többi sikerült termékeit.

M. M. tanár, Arad. Kívánságát e helyütt nem részletezhetők, — de lapunk más helyén kitűnő — okokból eddig nem teljesíthettük. Most azonban rövidesen minden kívánsága elintézését nyerend. A Reichert-cég budapesti fiókjánál is megtettük az Ön érdekében a lépéseket. Reméljük nem eredménytelenül.

M. Gy. Nagysimonyi. „Az Amatőr“ I. orsz. kiállításának illusztrált katalógusát a beküldött portó ellenében postára adta a kiadóhivatal. Remélhetőleg megkapta. Az „Agfa“ foto-kézikönyv magyar kiadása nálunk elfogyván, újabbakat hozattunk a kiadótól. Néhány nap múlva már ezt is megküldetjük.

F. Ö. községl végrehajtó, Baja. A kiállítás augusztus végén zárulván be, sikerült képeit megbizottjának lakására is készségesen elküldjük. Kérjük a címét! Az oklevelet a jelenleg Párisban tartózkodó művész csak hazatérte után — októberben — fogja megtervezni, azután sokszorosítottjuk s Önnek is megfogjuk küldeni.

Főszerkesztő és kiadótulajdonos: KOHLMAN ARTÚR dr.
Társzerkesztő: GÁBOR JÓZSEF.
Helyetteszerkesztő: SZ. KISS LAJOS vegyész-mérnök.
Főmunkatársak: SZTANKOVSKY JÓZSEF és SZEGHALMI GYULA
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Baross-tér 15.
Bercsényi-nyomda r.-t. Budapest, VIII., Reviczky-tér 5.

Művészi plakátok,

cimkék, megkivók, oklevelek stb.

egy és többszínű litografiák

a legfinomabb kivitelben készülnek

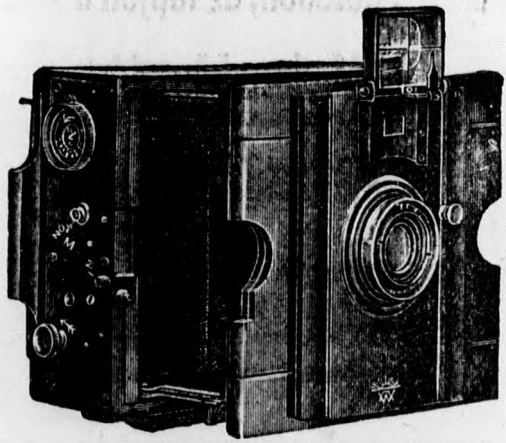
Kellner és Mohrlüder

kő- és könyvnyomdai műintézetében

BUDAPEST, V., Csáky-u. 9.

(a Vigszínház közelében.)

➡ Tesék e hirdetésre hivatkozni. ➡

Lechner új zseb- és kézi-kamarái

elsőrangú készülékek.

Az összes készülékek elsőrangú pillanatfelvételekhez való kettős redőnyzárral felszereltek. A zár $\frac{1}{1000}$ másodperces gyorsaságig szabályozható és nyílása teljesen zárva húzható fel.

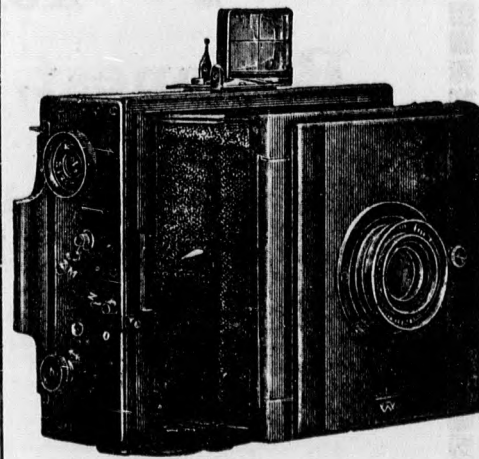
Kapható az összes jobb foto-üzletekben
vagy közvetlenül a gyártóknál

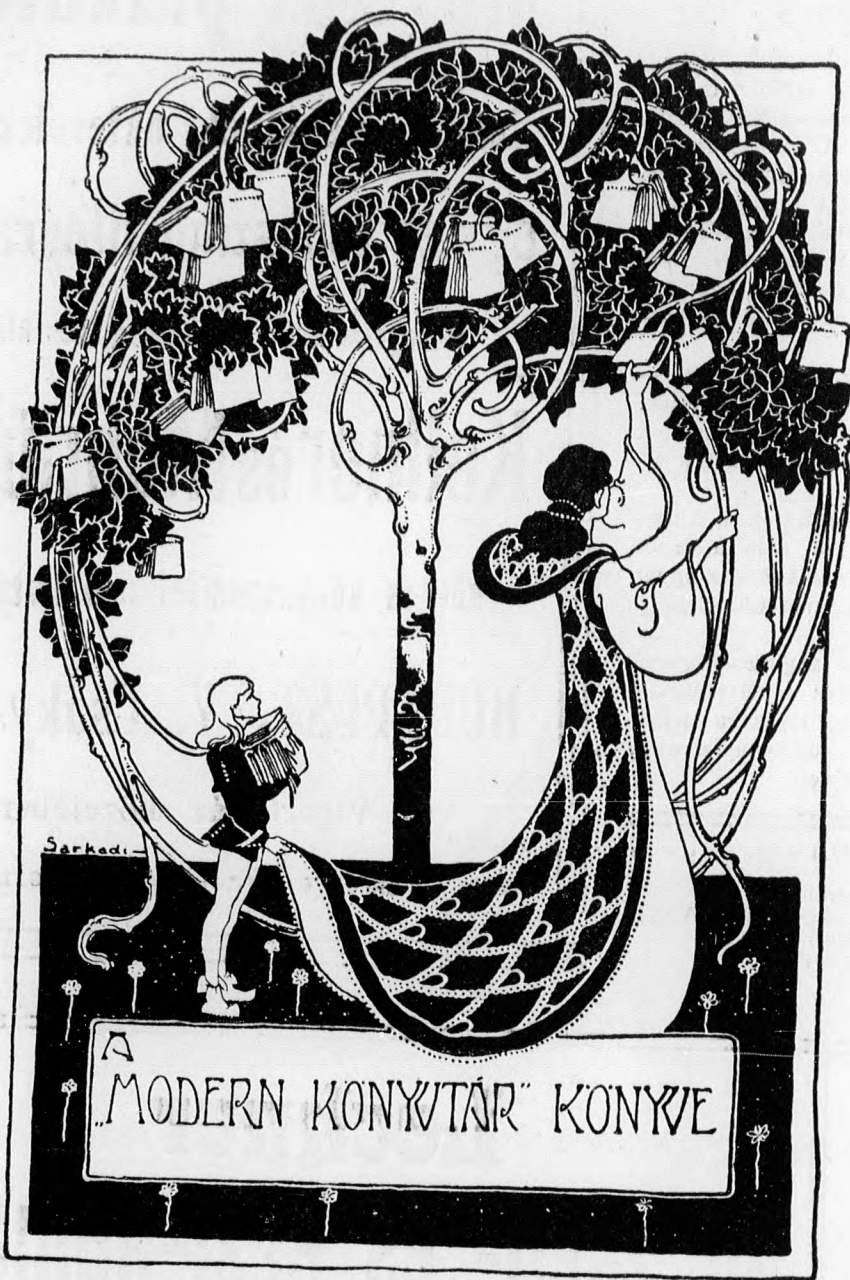
Fabrik photographischer Apparate

R. Lechner (Wilhelm Müller)

Wien, I. Graben 31.

Kérje tartalmas 60. számú árjegyzékünket
Ingyen és bérmentve!

Aki a modern irodalommal lépést akar tartani,
 aki nemcsak regényeket, színműveket stb., hanem komoly, tudományos munkákat is szeret olvasni,
 aki súlyt helyez arra, hogy teljesen tiszta könyveket kapjon kölcsön, az lépjen a „Modern könyvtár” előfizetői sorába.

!KÖLCSÖNKÖNYVTÁR!

A „MODERN KÖNYVTÁR”

■ **könyvkölcsönző vállalat** ■

Budapest, VI., Andrásy-ut 38. szám.

Telefon 82—24.

Előfizetőinek **Budapesten házhoz szállítja, vidékre postán küldi** a legújabb magyar, német, francia és angol könyveket.

■ **Ismertetés ingyen!** ■